

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Põhikooli mitme aine õpetaja õppekava

Malle Puksing

KIRJALIKUD HARJUTUSÜLESANDED ÕPIKU „HIINA KEEL“ VALITUD PEATÜKKIDE
JUURDE, EKSPERTHINNANGUD TÖÖLEHTEDELE JA NEILE TOETUVAD
TÄIENDUSED
Magistritöö

Juhendaja: õpetaja Mart Tšernjuk
Kaasjuhendaja: assistent Kristel Ruutmets

Tartu 2020

Resümee

Kirjalikud harjutusülesanded õpiku „Hiina keel“ valitud peatükkide juurde, eksperthinnangud töölehtedele ja neile toetuvad täiendused

Eesti õpilaste hulgas on üha kasvav huvi hiina keele õppimise vastu. Siiani on Eestis ilmunud vaid üks hiina keele õpik, mis on koostatud eesti emakeelega õppijat silmas pidades. Õpikus puuduvad ülesanded ja harjutused, mille koostamine on jäetud õppija või õpetaja ülesandeks. Käesoleva töö eesmärk oli koostada hiina kirjamärkide meeldejätmist ja äratundmist toetavad töölehed õpiku „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) valitud peatükkide juurde, küsida hiina keele õpetamiskogemusega ekspertidelt tagasisidet töölehtedele ning vastavalt ettepanekutele viia töölehtedel sisse vajalikud muudatused ja parandused. Kogutud tagasisidet analüüsiti kvalitatiivse ja kvantitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Tulemused kajastasid ekspertide positiivset hinnangut töölehtedele ning ülesannete sobivust kirjamärkide meeldejätmise ja äratundmisoskuse arengu toetamiseks.

Märksõnad: hiina keel, hiina keele õppimine võõrkeelena, hiinakeelsed õppematerjalid

Abstract

Written Exercises for Selected Chapters of the Textbook “Chinese Language“, Experts’
Feedback to the Worksheets and Adjustments

There has been a growing interest in learning Chinese as a foreign language among Estonian school students. At the moment, there is only one textbook “Chinese Language“ (Gao & Läänemets, 2015) published in Estonian. The textbook does not contain any exercises, the task of creating them has been left to the student or the teacher. The aim of this thesis was to create exercise worksheets for the selected chapters of the textbook, ask feedback from experts with Chinese language teaching experience and make the needed adjustments according to the suggestions. The results were analyzed by qualitative and quantitative data analysis. The feedback revealed positive opinions about the worksheets and the suitability of the exercises for supporting the progress of remembering and recognizing Chinese characters.

Key words: Chinese language, learning Chinese as a foreign language, Chinese language teaching materials

Sisukord

Sissejuhatus	4
Hiina kirjakeel.....	5
Hiina kirjakeele õppimine.....	6
Hiina kirjakeele õppimise vajalikkus.....	9
Hiina keelse õppematerjali koostamine	10
Töö eesmärk ja uurimisküsimused.....	14
Metoodika	14
Töölehtede koostamine	14
Valim.....	17
Andmekogumine.....	19
Andmeanalüüs.....	21
Tulemused	22
Arutelu	28
Kasutatud kirjandus	36
Lisa 1. Töölehed õpiku „Hiina keel“ juurde	
Lisa 2. Tagasiside ankeet	
Lisa 3. Väljavõtted andmeanalüüsist	

Sissejuhatus

Eesti põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava võimaldab õpetada teise võõrkeelena ükskõik millist võõrkeelt, arvestades kooli võimalusi ja õpilaste soove (Gümnaasiumi riiklik..., 2011; Põhikooli riiklik..., 2011). Pidevalt suureneb huvi seni vähe õpitud, kuid kasvava tähtsusega keelte, näiteks mandariini hiina keele õppimise vastu (Eesti keelevaldkonna..., 2017).

Keeleuuringu 2017. aasta aruande kokkuvõtte peamiste tulemuste ühe punktina on soovitatud Eestis koolitada rohkem spetsialiste, kes lisaks Euroopa keeltele oskaksid ka hiina ja araabia keelt (Lukk *et al.*, 2017).

Käesoleval hetkel on Eestis ilmunud vaid üks õpik pealkirjaga “Hiina keel” (Gao & Läänemets, 2015), mis on mõeldud eesti emakeelega õppija tarbeks. Õpik ei sisalda harjutusi, mistõttu on harjutuste koostamine jäetud õpetaja või õppija ülesandeks. Lähtuvalt hiina keele logograafilisest spetsiifikast, kus kirjamärkide õppimisel on oluline koht määlul, on kirjalike harjutuste tegemisel tähtis roll soodustamiseks hiina keele kirjamärkide tähenduse mõistmist ja nende meelde jätmist (Hsiung, Chang, Chen, & Sung, 2017). Ka eelmainitud õpiku „Hiina keel“ autorid pööravad õpiku sissejuhatuses tähelepanu kirjamärkide õppimise vajalikkusele rõhutades, et kirjamärke tundmata jääb õppija kirjaoskamatuks ega suuda hiinakeelses maailmas paljuski orienteeruda (Gao & Läänemets, 2015).

Hetkel kasutatakse Eesti üldhariduskoolides, kus hiina keelt võõrkeelena õpetatakse, inglise keele baasil õppematerjale, mis eeldavad õpilaselt eelnevat inglise keele oskust. See omakorda raskendab õpitavast arusaamist. Õppematerjal on õppija jaoks kõige tõhusam vaid juhul, kui selle koostamisel on peetud silmas konkreetse õppija vajadusi (Jolly & Bolitho, 2011). Toetamaks üha suurenevat hiina keele õppijate hulka Eesti üldhariduskoolides, on tarvidus kirjalike harjutusülesannete järele, mida saaks kasutada õpiku “Hiina keel” abil õppides ja õpetades. Käesolevas töös on fookuse alla võetud hiina keele kirjaoskuse arendamine ja kirjamärkide äratundmine. Kirjalikke ülesandeid õpiku „Hiina keel“ juurde, mille koostamisel on silmas peetud eesti emakeelega õppijaid, autorile teadaolevalt varem koostatud ei ole.

Teoreetiline ülevaade

Hiina kirjakeel

Hiina keel on üldnimetus Kaug-Idas kõneldavale suurele keelerühmale, mis koosneb paljudest alakeeltest ja lugematul hulgal dialektidest (Gao & Läänemets, 2015). Tänapäeva Mandri-Hiinas ning rahvusvaheliselt kasutatava hiina keelena mõistetakse üldiselt hiina alakeelt, mida nimetatakse mandariini keeleks. Mandariini keel (hiina k 普通话) tähendab tõlkes „ühiskeel“ või „üldine keel“, selle kohta kasutatakse ühe vastena ka „riigi keel“ (hiina k 国语). Mõnikord kasutatakse hiina mandariini keele kohta ka täpsustavalt mõistet lihtsustatud hiina keel, mis on üks kahest kirjaviisist kaasaegses hiina mandariini kirjakeeles (New World Encyclopedia, *s.a.*). Ametliku standardina hakkas lihtsustatud mandariini keelenorm kehtima Hiina Rahvavabariigis peale 1955. aasta Rahvusliku Keelenormi Reformi Kongressi (全国文字改革会议), millega seati lihtsustatud mandariini keel kogu riiki hõlmavaks ühiskeeleks (Simmons, 2017). Järgnevas töös on läbivalt kasutatud mõistet hiina keel, mille all on silmas peetud hiina keele lihtsustatud mandariini alakeelt.

Hiina kirjamärgil ehk *hanzi* 1 (hiina k 汉字) on eesti keeles mitmeid vasteid – rahvasuus levinuim on hieroglüüf. Eesti õigekeelsussõnaraamatu (2018) järgi on hieroglüüf ja kirjamärk sünonüümid. Veel on hiina kirjamärkide kohta kasutatud mõisteid ideogramm, sinogramm ja logogramm (McDonald, 2018). Käesolevas töös on läbivalt kasutatud mõistet hiina kirjamärk.

Hiina kirjamärgid jagatakse nende päritolu ja loomise põhimõttel nelja klassi (Gao & Läänemets, 2015): piltmärgid, tähendusmärgid, ideogrammilised liitmärgid ja fonosemantilised märgid. Järgnevalt on toodud lühiülevaade kirjamärkide neljast klassist:

- 1) Piltmärgid kujutavad füüsilisi objekte. Näiteks sõna *'inimene'* hiina kirjamärk '人' on sarnane inimese kujutisega. Piltmärkide algupäraks loetakse muistseid piltjoonistusi esemetest ja objektidest, kuid tänapäevasesse kirjapilti integreerituna ei pruugi nende tähendus pildina enam nii kergesti ja üheselt äratuntav olla (Shu, Chen, Anderson, Wu, & Xuan, 2003).
- 2) Tähendusmärgid kujutavad sõna tähendusele viitavaid abstraktseid mõisteid, näiteks arvule *'üks'* vastab kirjamärk '一' ning arvule *'kaks'* vastab kirjamärk '二'.
- 3) Ideogrammilised liitmärgid koosnevad kahe või enama pilt- või tähendusmärgi kombinatsioonist. Sellise märkide kombineerimise tulemusel tekib liitkirjamärk, mis

kannab algmärkidest erinevat tähendust (Jin, 2019). Näiteks kahe eelnevalt toodud näite põhjal kasutades sõnu *'inimene'* ja *'kaks'*, saadakse hiina kirjamärk *'仁'*, mille tähenduseks on *'inimlikkus'* (ehk *'inimese suhe teistesse inimestesse'*).

- 4) Fonosemantilised märgid on samuti liitmärgid. Nende kirjamärkide puhul esindab üks osa kirjamärgist tähendust ning teine hääldust. Näiteks sõna *'uurima'* (*'究' jiū*) koosneb kahest liitmärgist *'九'* ja *'穴'*, millest esimene on häälduse ehk foneetiline komponent (*'jiū'*) ning teine tähenduslik ehk semantiline komponent (*'xué'*). Toodud näite puhul on ka mõlemad kirjamärgi osad seotud tähendusega. Liitmärk *'九'* (*'jiū'*) tähendab tänapäevases keeles *'üheksa'*, kuid algselt kandis see kirjamärk kõverdatud küünarnuki või konksu hoidva käe tähendust, ning liitmärk *'穴'* (*'xué'*) tähendas algselt koopasuud või ukseklappi (Chinese Etymology, s.a.). Liitmärgina aga kannab sõna *'究'* (*'jiū'*) *'uurimise'* ja *'süvitsi kaevumise'* tähendust, kus kirjamärgi nii foneetiline kui semantiline komponent on seotud liitkirjamärgi tänapäevase kasutatava tähendusega.

Umbes 80% hiina kirjamärkidest on fonosemantilised liitmärgid (Shu, 2003) ning nendest vaid umbes 58% on semantiliselt mõistetavad ehk läbipaistvad (Shu *et al.*, 2003), mis tähendab, et kirjamärgi kirjapilt võimaldab teha korrektseid ja otseseid järeldusi kirjamärgi tähenduse kohta ilma kirjamärki tundmata. Ülejäänud liitmärgid ei anna edasi kirjapildi põhjal järelduvat tähendust või on võimalik seda järeldada vaid osaliselt.

Hiina kirjamärkidele on erinevaid romaniseeritud ehk tähestikulisi kirjaviise, kuid rahvusvaheliselt on neist enim tunnustatud ja levinud kirjaviis, mida nimetatakse *pinyin*'iks (hiina k 拼音) (Everson, 2011). Tähestikuline kirjaviis on abiks algajale keeleõppijale (Jin, 2019), sest tähestik võimaldab võõrkeele õppijal saada teada sõna häälduse ja märkida diakriitiliste märkide abil peale sõnade tooni. Mandariini hiina alakeeles on neli tooni ja üks neutraalne toon.

Hiina kirjakeele õppimine

Hiina kirjamärkide komponendid ja hääldus. Hiina kirjakeel koosneb kirjamärkidest, millest moodustatakse sõnu (Shen & Ke, 2007). Iga kirjamärk omakorda koosneb komponentidest (ingl. k *radical*) (Wei, 2017) ning komponendil võib kirjamärgis olla häälduslik või tähenduslik roll (Shen & Ke, 2007). Iga kirjamärgi komponent koosneb joontest (ingl. k *stroke*). Joon on hiina

kirjasüsteemi väikseim ühik, mida kirjutamisel tehakse ühe pideva käeliigutusena (Shu *et al.*, 2003) ilma kirjutusvahendit paberilt tõstmata. Samas joon ei kanna endas tähendust. Väikseim ühik, mis kirjakeeles omab tähendust, on kirjamärgi lihtsõnatüvi (Läänemets & Gao, 2015). Kirjamärke saab omakorda nende ülesehituse põhjal jagada lihtmärkideks ja liitmärkideks, kus viimased koosnevad kahe või enama lihtmärgi kombinatsioonist (Huang, 2005, Lin, 2006, Su, 2001, viidatud Wong, 2017 j).

Visuaalselt võib hiina kirjamärgi kirjapilt õppija jaoks tunduda keeruline, kuid enamikel kirjamärkidel on kindlaksmääratud struktuur ning selle äratundmine on kirjamärkide õppimisel oluliseks alusteadmiseks (Shu, 2003). Õpilastele, kes puutuvad esimest korda kokku mitte-tähestikulise keeleõppega, on kirjapildi õppimine võrreldes rääkimise ja kuulamisega kõige raskem (Hsiung *et al.*, 2017). Näiteks ei ole kirjamärkide õppimise juures oluline mitte ainult joonte kuju või arv, vaid ka kirjutamise järjekord, mis aitab tagada kirjamärkide korrektse ja ladusama kirjutamise (Jin, 2019).

Hiina kirjakeelel ei ole kirjapildi ja häälduse vahelist otsest seost (Shen, 2004), mis on võõras eesti emakeelega õppijale, sest tähestikul põhinevatel keeltele on kirjapildi ja häälduse seos olemas. Kirjamärgi foneetilise komponendi põhjal on võimalik oletada vaid umbes 26% puhul kirjamärgi hääldust (Fan, Gao & Ao, 1984, viidatud Shen & Ke, 2007 j), kuid selle täpsemaks väljaütlemiseks, sealhulgas tooni kohta (Lo-Philip, 2014), ei ole kirjapildis piisavat infot (Jin, 2019).

Kirjamärkide komponentide äratundmine. Hiina kirjamärkide õppimisel võib juhtuda, et õpilane jätab meelde joonte järjekorra, kuid ei oska eristada, millal jooned moodustavad kirjamärgi komponendi (Taft & Chung, 1999). Uuringu tulemused (Taft & Chung, 1999) on näidanud, et parimaid tulemusi annab hiina keele õppimisel, kui uute kirjamärkide õppimisel koheselt näidata ja seletada õpilastele, millistest komponentidest kirjamärk koosneb. See omakorda võimaldab luua seoseid kirjamärgi ja selle komponentide vahel. Eelmainitud uuringu tulemusel leiti ka, et õpilased, kellel puuduvad eelnevad kogemused hiina keele õppimisel, ei oska uute kirjamärkide õppimisel iseseisvalt komponente tuvastada. Alles siis, kui õpilane suudab tunda ära kirjamärgi komponente, saab ta kirjapildi põhjal teha oletusi kirjamärgi häälduse või tähenduse kohta (Shu *et al.*, 2003). Õppides eristama kirjamärgi komponente, ei ole see enam õpilase jaoks kogum suvalisi jooni, vaid komponentide kooslus, kus ta on võimeline komponente ära tundma ka nende

kirjamärkide puhul, mida ta veel ei tunne (Shen & Ke, 2007). Hiina kirjakeelt õpetava õppematerjali üks ülesanne on suunata õpilasi vastavaid seoseid märkama, sest vaid nii saab õpilane õppida märkama näiliselt suvaliste joonte taga ortograafilist süsteemi ja selle seaduspärasust (Everson, 2011).

Kirjamärkide õppimisel saab aidata õpilastel luua seoseid nii kirjamärgi tähendusliku kui ka hääldusliku komponendi eristamise ja äratundmise järgi (Wei, 2017). Sama tähendusliku komponendiga sõnad sarnanevad üldjuhul omavahel ka tähenduse poolest (Chen, 2019). Kuigi selle põhjal ei ole võimalik teada sõna täpset tähendust, annab see aimu, mis valdkonda sõna kuulub (Shen & Ke, 2007). Näiteks teades, et kirjamärgi “打” („*lööma*“) võtmemärk ehk tähenduslik komponent on “扌” („*käsi*“), on õpilasel lihtsam luua seoseid sõnade vahel, kus esineb sama tähenduslik komponent. Sõnade 提 („*kandma*“), 拍 („*plaksutama*“), 扛 („*õlgadel kandma*“), 拎 („*tõstma, tassima*“), 握 („*hoidma*“), 抓 („*haarama*“) jne, on kõik käega seonduvad tegevused. Hääldusliku komponendi eristamisel on õpilasel lihtsam tunda ära sõnu, kus on küll erinev kirja pilt, kuid sarnane hääldus (kuid mitte toon). Näiteks kirjamärgi “方” hääldus on „*fāng*“ ning sõnades, kus see komponent esineb, on sarnane hääldus: 房 (*fáng*), 防 (*fáng*), 肪 (*fáng*), 访 (*fǎng*), 仿 (*fǎng*), 纺 (*fǎng*), 放 (*fàng*) ja 芳 (*fāng*) (Wei, 2017). Aidates õpilastel luua seoseid kirjamärkide komponentide vahel, toetab see kirjamärkide ülesehituse mõistmist ning soodustab nende paremat meeldejätmist (Chen, 2019; Wei, 2017). Seetõttu on oluline, et õppematerjal hõlmaks harjutusi, mis juhivad õpilase tähelepanu kirjamärkide komponentidele ning sarnaste komponentidega kirjamärkide võrdlemisele (Chen, 2019).

Kirjamärkide päheõppimine ei soodusta hiljem nende äratundmist ning tähenduse mäletamist (Shen, 2004). Seevastu aga kirjamärkide õppimisel kirja pildi seostamine selle lihtsõnatiive ja taustinfo ga muudab oluliselt lihtsamaks kirjamärgi ja selle tähenduse hilisema meenutamise. Sama uuring (Shen, 2004) näitas, et varem õpitud kirjamärgi meenutamisel ei olnud olulist erinevust, kas seosed seletas õpilasele õpetaja või lõi need seosed õpilane vabas vormis enda jaoks ise. Kui kirjamärkide õpetamisel õpetada kõigepealt kirjamärgi komponente ja lihtmärke, siis hiljem õppides liitmärkide, tuntakse need kergemini ära komponentidest ja liitmärkidest koosneva kooslusena (Gao & Läänemets, 2015).

Õpetaja seletus ja seoste loomine on eriti olulisel kohal algajate õpilaste õpetamise juures, sest õpilasel võib olla vähene kogemus logograafilise kirja pildi õppimisel ning õpilane ei

tunne veel piisaval hulgal kirjamärkide komponente (Shen, 2004). Autorid Taft ja Chung (1999) ning Gao ja Läänemets (2015) on komponentide tundmise olulisuse ilmestamiseks tõmmanud paralleeli: nii nagu tähestikulise keele lugema ja kirjutama õppimiseks tuleb eelnevalt tunda tähti, on hiina keele kirjamärkide lugemiseks ja meeldejätmiseks vaja ära tunda selle komponente. Seoseid kirjamärgi ülesehituses aitavad luua ka kirjamärgi kujunemis- ja ajalooline taust, mis omakorda aitab paremini uusi kirjamärke õppida ja meelde jätta ning tekitab huvi nende õppimise vastu (Wei, 2017). Kuigi hiina kirjakeele õppimisel on mõningane kirjamärkide korduv harjutamine kohati möödapääsmatu, siis komponentide äratundmise teatav loogika on õpilastele uute sõnade õppimisel suureks abiks (Shu *et al.*, 2003).

Hiina kirjakeele õppimise vajalikkus

Selleks, et kasutada ja mõista õpitavat keelt, on oluline arendada oskusi kõigis neljas valdkonnas: rääkimine, kuulamine, lugemine ja kirjutamine (Graves, 2000). Õppides võõrkeelt, millel on emakeelega sarnane tähestikuline ülesehitus, kulub keele õppimiseks kõigis eelpool mainitud neljas valdkonnas oluliselt vähem aega kui keele õppimisele, mis koosneb kirjamärkidest (DeFrancis, 1986). Ühtlasi on tähestikulise emakeelega õppija jaoks kõige raskem kirjamärkide äratundmine ja seeläbi lugema õppimine (Everson, 1998, viidatud Chang, Xu, Perfetti, Zhang, & Chen, 2014 j). Seega on ka autoreid, kes leiavad, et hiina kirjakeele õppimine on liialt ajamahukas ning selle kasutegur väike võrreldes näiteks oskusega rääkida ja kuuldavast aru saada (Allen, 2008) ja et kirjutamise ning kirja-pildi õppimine ei mõjuta otseselt kirjamärkide äratundmist ega ka lugemisostkust (Bi, Han, & Zhang, 2009; Zhai & Fisher-Baum, 2018). Vastupidisel arvamusel on autorid Tan, Spinks, Eden, Perfetti ja Siok (2005) ning Guan, Perfetti ja Meng (2015), kes on leidnud, et kirjutamisostkus ja kirja-pildi äratundmine on omavahel tihedalt seotud, seda erinevalt tähestikuliste keelte õppimisest.

Üks põhjus kirjamärkide õppimiseks on hiina keele sõnade häälduslik mitmetähenduslikkus ehk homofoonilisus. Näiteks kaasaegses hiina kõnekeeles on umbes 420 igapäevases keeles sagedasti kasutatavat silpi (toone arvesse võtmata), mis on hiina keele üks hääldusühik. Nendele silpidele aga vastab 4574 erinevat kirjamärki, mis annavad sellele silbile eri tähenduse (Language and Teaching Institute of Beijing Linguistic College, 1986, viidatud Perfetti, Liu, & Tan, 2005 j). Järelikult on keskmiselt umbes 11 kirjamärgi kohta üks hääldusühik (Perfetti *et al.*, 2005). Näiteks silbile *hao* vastab 67 hiina kirjamärki, millest iga kirjamärk kannab eri tähendust

(Guan *et al.*, 2015). Seega ilma kirjavilti arvesse võtmata ei ole võimalik teha järeldusi, millise tähendusega sõna silmas peetakse. Järelikult lähtuvalt hiina keele eripärast on oluline kirjakeele, sealhulgas kirjutamisoskuse õppimine, mis omakorda on otseselt seotud keele mõistmise ja sellest arusaamisega.

Hiina keele õppimine Eestis. Hiina keelt õpetatakse Eestis ülikoolides ning erinevates keelte- ja üldhariduskoolides. Üheks põhilisemaks hiina keele kursuse korraldajaks üldhariduskoolides on Tallinna Ülikooli juures tegutsev Konfutsiuse Instituut (Konfutsiuse Instituut, *s.a.*).

Kirjavahetuses Konfutsiuse Insituudi Hiina direktori Niu Wenguang'iga (isiklik suhtlus, 3. aprill, 2020) selgus, et käesoleval õppeaastal õpetatakse Eestis hiina keelt umbes kümnes üldhariduskoolis ja lasteaias. Õppeasutused, kus hiina keele õpe toimub, asuvad Tallinnas, Narvas, Pärnus ja teistes linnades. Lisaks on veel mõned koolid huvi üles näidanud hiina keele kursuste vastu ning plaanivad lähiajal hiina keele õpet alustada. Sama kirjavahetuse põhjal selgus ka, et hetkel kasutatakse koolides erinevaid hiina keele õpikuid, näiteks „Experiencing Chinese“ (,体验汉语“), „Great Wall Chinese“ (,长城汉语“) ja „Happy Chinese“ (,快乐汉语“), mis kõik on inglise keele baasil õppematerjalid.

Haridus- ja Teadusministeeriumi andmetel oli kõige suurem arv hiina keele õppijaid Eesti üldhariduskoolides 2015/2016 õppeaastal, mil hiina keelt õppis võõrkeelena 278 õpilast (Haridussilm, *s.a.*). Kuni selle õppeaastani kasvas hiina keele õppijate hulk iga aastaga. Käesoleval, 2019/2020 õppeaastal, õpib Eesti üldhariduskoolide statsionaarõppes 198 õpilast võõrkeelena hiina keelt (Haridussilm, *s.a.*).

Hiina keelse õppematerjali koostamine

Hiina kirjakeele õppimise ulatust ja intensiivsust kujundab õppimise kultuuriline keskkond, kus keele õppimine reaalset toimub ja õpieesmärk, mis on selles keskkonnas realistlik (Lo-Philip, 2014). See võimaldab õppematerjali koostamisel pidada silmas konkreetset õppijat (Dubin & Olshtain, 1991) ning seda, mis eesmärgil keelt õpitakse (Graves, 2000). Eesti emakeelega õppijat silmas pidades peab arvestama, et õppija puutub kokku täiesti uue kirjasüsteemiga, mis on võõras tähestikulise emakeelega õppijale. Kui õpitavas võõrkeeles kasutatakse erinevat kirjasüsteemi, mõjutab see omakorda lugemis- ja kirjaoskuse arengut (Zhang, 2019).

Õppematerjali sisu ja ülesannete järjestus peaks vastama eelnevalt seatud eesmärkidele ning kriteeriumitele (Tomlinson, 2013a), samuti vastava teemavaldkonnaga seotud uurimustele (Richards, 2006). Kuigi õppematerjali koostamisel on oluline koht loovusel, on siiski nende koostamine mõningal määral alati piiritletud, näiteks eelnevalt määratletud teemavaliku või õppekava poolt (Maley, 2013). Graves (2000) toob välja, et enne õppematerjali koostamisega alustamist, tuleb selgitada välja eesmärk, mida soovitakse, et õppematerjal aitaks õppijal saavutada. Sama autor on ka rõhutanud, et seatud eesmärk peab olema realistlik ja õppematerjali autoril tuleb eesmärkide püstitamisel teha valikuid. Kuna kirja- ja lugemisoskuse arendamist peetakse hiina keele õppimisel kõige väljakutsuvamaks ja keerulisemaks osaks (Wei, 2017), on käesolevas töös töölehtede koostamisel valitud fookuseks kirjaoskuse arendamine ning kirjamärkide meeldejätmise ja äratundmise.

Õppematerjali koostamisel on oluline võtta arvesse õppija juba olemasolevat keeletaset (Graves, 2000). Wei (2017) on toonud välja, et hiina kirjamärkide õppimine ei ole lihtsalt kirjutama õppimine, sest võõrkeele õppija jaoks on tundmatu nii hääldus, tähendus kui ka kirja-pilt, mistõttu tuleb pöörata tähelepanu kõigile kolmele aspektile. Ka eesti emakeelega õppija puhul tuleb arvestada, et nii sõnade tähendus, hääldus kui ka kirjamärkide kirja-pilt on algaja õppija jaoks võõrad. Õppematerjal on õpilastele jõukohane, kui selle koostamisel arvestatakse õpilase võimete ja vajadustega (Wala, 2013). Tomlinson'i (2011) järgi tähendab jõukohane materjal nii eelnevalt õpitu kaasamist kui ka uute, väljakutset pakkuvate teadmiste hõlmamist nii, et õpilasel on vaja mõningal määral pingutada.

Õppematerjali puhul on oluline ka tööjuhiste selgus ja kergesti mõistetavus, sest ebaselged tööjuhised kulutavad tarbetult aega, mis kulub ülesande püstituse mõistmiseks ja vajadusel ka ülesande ümber tegemiseks (Jolly & Bolitho, 2011). Õppematerjal, mis on koostatud eesti emakeelega õppijat silmas pidades, on eestikeelsete tööjuhistega, mis omakorda lihtsustab oluliselt õppeülesandest arusaamist ning töökäskude mõistmist.

Samuti mängib olulist rolli õppematerjalide puhul materjali esitamise loogika, seejuures on üldjuhul induktiivne esitus paremini mõistetav kui deduktiivne (Herron & Tomasello, 1992; Mikk, 1995). Deduktiivse (üldiselt üksikule) lähenemise all võõrkeele õppimisel peetakse silmas konkreetsete keelereeglite õpetamist, kus kõigepealt õpitakse keelereegel (üldine) ja seejärel harjutatakse seda reeglit näiteülesannete puhul (üksik) (Herron & Tomasello, 1992). Juhendatud induktiivse lähenemise puhul aga kaasatakse õpilane keelereeglite märkamise ja äratundmise

protsessi (Lai, Qi, Lü, & Lyu, 2018). Toetudes induktiivsele lähenemisele on õppematerjali koostamisel oluline luua õpilasele võimalus seaduspärasuste märkamiseks (Tomlinson, 2011). Tomlinson (2011) on leidnud, et kõige tõhusamad on keeleõppe puhul ülesanded, kus õpilase tähelepanu juhitakse õpitava keele mõnele aspektile, kuid seejärel lastakse õpilasel endal vastav seaduspärasus avastada. Lai jt (2018) järgi on hiina kirjamärkide õppimisel induktiivseks lähenemiseks lihtmärkide ja võtmemärkide õppimine, mille baasil saab hiljem uusi sõnu õppida kombineerides eelnevaid teadmisi ning märgata sarnasusi sama võtmemärgiga sõnade vahel. Näiteks on kirjamärkide õppimisel oluline tunda ära kirjamärgi semantiline osa, mis annab õppijale aimdust kirjamärgi tähenduse kohta. Selle oskuse arendamist peetakse eriti oluliseks õpilaste puhul, kes õpivad hiina keelt võõrkeele, mitte emakeelena (Lai *et al.*, 2018).

Vastavalt kaasaegsele õpiteooriate käsitlusele, on õppematerjali koostades oluline silmas pidada, et õppijad erinevad oma õpistiilide poolest (Tomlinson, 2011) ning seetõttu kasutavad ka erinevaid õpistrateegiaid (Saarso & Sõrmus, 2008). Eristatakse sügavaid ja pinnapealseid strateegiaid (Saarso & Sõrmus, 2008). Õpitava info seostamist varasemate teadmistega, sisu analüüsimist ja läbimõtlemist eri seostes peetakse sügava õpistrateegia võteteks, mehhaanilist ja korduvat harjutamist meeldejätmise eesmärgil aga pinnapealseks õpistrateegiaks (Ruutmets, 2005; Saarso & Sõrmus, 2008). Õpistrateegiate üheks osaks on keeleõppestrateegiaid, mille alagrupiks on omakorda sõnavara õppimise strateegiaid (Ruutmets, 2005). Üks sõnavara õppimise strateegiaid, mille ülesandeks on õpilase abistamine uute sõnade meeldejätmisel, on mälustrateegiaid (Ruutmets, 2005), mis hõlmavad endas mõtteliste seoste loomist, ülevaatlikku kordamist ning liikumise ja aistingute kasutamist (Saarso & Sõrmus, 2008). Kuna hiina kirjamärkidel ei ole otsest seost selle häälduse, tähenduse ja kirjaviisi vahel, on kirjamärkide meeldejätmisel oluline roll määl (Hsiung *et al.*, 2017) ning motoorne määl, mis on seotud kirjamärgi kirjutamisega, on oluliseks abiks kirjamärgi pikaajalisele meeldejätmisele (Shadmehr & Brashers-Krug, 1997, viidatud Guan, Liu, Chan, Ye, & Perfetti, 2011 j). Seetõttu peetakse oluliseks kirjamärkide korduvat läbikirjutamist, mis aitab õppijal saada teadlikuks ja märgata kirjamärgi kõiki komponente ning soodustab kirjamärgi motoorsesse määl talletumist (Guan *et al.*, 2011; Tan *et al.*, 2005). Hsiung jt (2017) on leidnud, et harjutused, kus tuleb kirjamärke käsitsi läbi kirjutada, aitavad kaasa lugemisoskuse arengule ning kirjamärgi tähenduse meenutamisele. Guan jt (2011) on täiendavalt lisanud, et parimaid tulemusi annab, kui kirjamärkide harjutamisele lisada ka foneetilise kirjaviisi õppimine, mis toetab kirjamärgi

häälduse meeldejätmist. Samas, võrreldes kirjamärke vaid komponentide sarnasuste põhjal, võivad õpilased tähenduse või häälduse meenutamisel kergesti eksida (Takashima & Verhoeven, 2019). Seega jõuti sama uuringu raames (Takashima & Verhoeven, 2019) järeldusele, et komponentide äratundmine on oluline alusteadmine, kuid korduv kirjamärgi harjutamine on oluline pikemaajalise mälu loomiseks. Seetõttu on hiina kirjamärkide õppimist toetava õppematerjali puhul oluline, et selles oleks ülesandeid, mis hõlmavad kirjamärkide korduvat läbikirjutamist ehk mehaanilist kordamist, mis on seotud pinnapealse õppimisega, kuid soodustavad motoorse mälu kaasamist kirjamärkide meeldejätmisesse. Samas sügavaks õppimiseks on oluline, et õppematerjal sisaldaks kirjamärkide analüüsimist toetavaid ülesandeid, mis puudutavad õpitava seostamist varasemate teadmistega, olulise teabe esiletoomist ja rühmitamist, kordamist erinevates seostes (Saarso & Sõrmus, 2008) ning uute teadmiste läbivat kasutamist õppematerjali eri osade juures (Tomlinson, 2011).

Üksikute kirjamärkide tundmine iseenesest ei tähenda veel võõrkeele oskust (DeFrancis, 1986). Õpitud sõnavara põhjal tuleks omandada oskus kasutada sõnu lauses ning seejärel arendada lausete kasutamise ja mõistmise oskust laiemas kontekstis (Graves, 2000). Õppematerjal peaks võimaldama õpilasel mõista, kuidas keelt selle keelekeskkonnas rakendatakse (Tomlinson, 2011). Seega ei tohiks õppematerjal pöörata tähelepanu vaid üksikute sõnade õppimisele, vaid peaks aitama arendada õpitava sõnavara kasutamisoskust erinevates kontekstides.

Võõrkeele õpetamisel toetatakse õppetöö läbiviimisel sagedasti suures osas õppematerjalile, mida keeleõppeks kasutatakse (Guerrettaz & Johnston, 2013). Brown'i (2014) sõnul on õppematerjal keeleõppetunnis justkui autoriteet, mis määrab õpitava teema sisu, paneb paika õpieesmärgid ja aluse, mille põhjal teadmisi kontrollitakse. Kuna õppematerjalil on võõrkeele õppimisel kaalukas roll, on oluline, et see oleks keeleliselt korrektne. Kui õppematerjali jääb sisse viga, siis „levib“ see õpilastele ning võib avaldada pikaajalist mõju (Letić, 2017).

Luues õppematerjali juba olemasoleva õpiku või väljatöötatud õppekava juurde, on keeleõppe meetodika, teemade valik ja sõnavara eelnevalt alusmaterjali poolt üldjoontes paika pandud. Kuid koostades sidusaid töölehti ükskõik millise olemasoleva materjali juurde, ei vähene võimalus siiski kohandada, loovalt täiendada ning luua erineva sisuga ülesandeid (Graves, 2000), mis omakorda toetavad kooskõllaliselt olemasoleva õppematerjali kasutamist.

Töö eesmärk ja uurimisküsimused

Ainsana eesti keeles ilmunud hiina keele õpikus „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) puuduvad kirjalikud harjutusülesanded, mis toetaksid kirjamärkide meeldejätmist ja äratundmist. Seega on käesoleva töö eesmärk koostada kirjalike harjutusülesannetega töölehed õpiku „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) valitud peatükkide juurde, selgitada välja ekspertide hinnang töölehtedele ning vastavalt ekspertide soovitudele viia sisse muudatused ja parandused. Lähtuvalt töö eesmärgist on käesolevas töös sõnastatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millise hinnangu annavad eksperdid õppematerjalis olevate harjutusülesannete kooskõlalisusele õpiku sisuga, keelelisele korrektsusele ja jõukohasusele?
2. Mil määral soodustavad ekspertide hinnangul õppematerjalis olevad harjutusülesanded kirjamärkide meeldejätmist ja äratundmist?
3. Mil määral toetavad ekspertide hinnangul eestikeelsete tööjuhiste ning tõlkevastetega harjutusülesanded nende sooritust, sõnavara paremat omandamist ning ülesannete kergemat mõistetavust võrreldes ingliskeelsete õppematerjaliga?
4. Mil määral ja kuidas oleks vaja õppematerjalis olevaid harjutusülesandeid täiendada, toetudes ekspertide kogemustele ja soovitudele?

Metoodika

Töölehtede koostamine

Töölehtede (Lisa 1) koostamine toimus kolmes etapis. I etapi jooksul tutvuti erialase kirjandusega ning selgitati välja teemakohased uurimused, millele töölehtede koostamisel toetuda (Richards, 2006). Vastavalt töölehtede koostamisel seatud eesmärgile, on teoreetiliste uurimuste lugemisel keskendutud hiina kirjamärkide äratundmisele ja meeldejätmisele ning seeläbi ka kirjutamis- ja lugemisoskuse arendamisele. II etapis töötati läbi õpik „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015), mille juurde töölehed koostati. Õpiku läbitöötamisel tutvuti süvitsi kõikide õpiku osadega, ka nende peatükkidega, mille juurde töölehti ei koostatud. See aitas tagada, et töölehtede koostamisel võetaks arvesse õpiku sisu tervikuna ning ühelt peatükilt teisele liikudes teatakse juba läbitud teemasid ning sõnavara. Tomlinson'i (2013b) järgi on juba olemasoleva õpiku juurde täiendavate õppematerjalide loomisel oluline selle sisuga mitmeid kordi süvitsi tutvumine, et õppida teksti sisu mõistma õpilase seisukohalt. III etapis koostati töölehed toetudes I etapis loetud teooriatele ning II etapis tehtud õpiku analüüsi tulemustele.

Töölehed koostati õpiku „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) peatükkide 1, 3, 5 ja 7 juurde. Sarnaselt õpikuga on esimese peatüki teemaks „Kuupäevad ja arvsõnad“, kolmanda peatüki „Loomad ja toiduained“, viienda peatüki „Kellaajad ja päevakava“ ning seitsmenda peatüki „Aastaajad ja ilm“. Peatükkides 1, 5 ja 7 on 10 ülesannet, peatükis 3 on 11 ülesannet. Kokku on töölehtede maht koos ülesannete ja vastuste lehtedega 32 lehekülge.

Alljärgnevalt on esitatud teoreetiliste lähtekohtade seos töölehtedel olevate ülesannetega (Tabel 1). Kõikidel töölehtede peatükkidel on sarnane ülesehitus. Töölehtede algusosa ülesanded pööravad tähelepanu kirjamärkide hääldusele ja toonile, sama võtmemärgiga või sarnaste komponentidega kirjamärkide omavahelisele võrdlemisele ning kirjutamisele, näiteks analüüsidest joonte arvu või järjekorda kirjamärgis. Ülesanded, kus õpilane lisab häälduslikule kirjaviisile korrektse tooni, kirjutab sõna juurde või ühendab joone abil kirjamärgi ja selle korrektse hääldusliku kirjaviisi, on kirjamärkide õppimisel olulised, sest õppija jaoks on võõrad nii kirjamärgi hääldus, kirjavilt kui ka tähendus (Wei, 2017) ning hääldusliku kirjaviisi harjutamine on sõna häälduse meenutamisel oluliseks abiks (Guan *et al.*, 2011). Samuti on komponentide äratundmine kirjamärgi meeldejätmist toetav alusteadmine (Shu, 2003) ning algaja õppija ei pruugi suuta komponente ise tuvastada (Taft & Chung, 1999), seega on töölehtedel ülesanded, mis suunavad õpilasi vastavaid seoseid märkama (Everson, 2011). Komponentide analüüs ning sarnasuste leidmine on osa sügava õppimise mälustrateegia rakendamiseks, kus luuakse seoseid varem õpituga ning rühmitatakse teadmisi parema meeldejätmise eesmärgil (Saarso & Sõrmus, 2008). Ülesannetes on kasutatud kollastes mullikestes küsimusi, mille eesmärk on esitada seoseid induktiivsel meetodil (Herron & Tomasello, 1992; Mikk, 1995) ning kaasata õpilane seoste märkamise protsessi (Lai *et al.*, 2018). Samuti on töölehtede esimeses osas ülesanded, mis eeldavad kirjamärgi korduvat läbikirjutamist motoorsesse mällu talletamise eesmärgil ning aitavad pöörata tähelepanu kirjamärgi kõikidele komponentidele (Guan *et al.*, 2011; Tan *et al.*, 2005).

Töölehtede keskmises osas keskendutakse õpitavate sõnade kirjutamise ja lugemise harjutamisele lause kontekstis ning pööratakse tähelepanu lausestruktuuridele. Ülesanded, kus õpilane saab lauseid iseseisvalt koostada, lünkteksti põhjal täiendada või etteantud sõnade abil lauseid moodustada, võimaldavad õpitava sõnavara kasutamist laiemalt kui vaid üksiku sõna piires, mis omakorda arendab keeleoskust (DeFrancis, 1986) ja toetab keelekeskkonnale omast keelekasutuse omandamist (Tomlinson, 2011). Õpitava sõnavara kasutamine erinevates

lausestruktuurides aitab kaasa teadmiste sügavamale õppimisele, rakendades õpitut erinevates grammatilistes seostes (Saarso & Sõrmus, 2008).

Töölehtede viimases osas on mänguline ülesanne ja/või lugemistekst, mis põhineb nii peatüki raames kui eelnevalt õpitud sõnavaral, toetades õpitu rakendamist läbivaldt õppematerjali eri peatükkide ja osade juures (Tomlinson, 2011) ning soodustades sõna korduva meenutamisele selle pikaajalisse mällu talletumist (Saarso & Sõrmus, 2008). Lugemisülesanne hõlmab ka teksti põhjal küsimustele vastamist toetades õpitava materjali kinnistumist erinevates seostes ning laiemas kontekstis (Graves, 2000; Saarso & Sõrmus, 2008).

Tabel 1. *Ülesannetes käsitletavate oskuste või teadmiste kirjeldus ülesannete kaupa*

Oskus või teadmine, mille arengut ülesanne toetab	Ülesande peatükk ja number, mis vastavat oskust või teadmist arendab
Kirjamärgi hääldusliku kirjaviisi, tähenduse või tooni õppimine ja meeldejäätmine	Peatükk 1, ülesanne 1 ja 3 Peatükk 3, ülesanne 1 Peatükk 5, ülesanne 1 ja 3 Peatükk 7, ülesanne 1 ja 2
Sarnaste võtmemärkide või komponentidega kirjamärkide võrdlemine	Peatükk 3, ülesanne 2 ja 5 Peatükk 5, ülesanne 4 Peatükk 7, ülesanne 4
Kirjamärgi joonte arv, järjekord ja kirjamärgi kirjutamise harjutamine	Peatükk 1, ülesanne 2, 4, 5 ja 6 Peatükk 3, ülesanne 3 ja 4 Peatükk 5, ülesanne 2, 5 ja 8 Peatükk 7, ülesanne 3, 6
Kirjamärkide harjutamine lause kontekstis	Peatükk 1, ülesanne 8 Peatükk 3, ülesanne 6 ja 9 Peatükk 5, ülesanne 6, 7 ja 9 Peatükk 7, ülesanne 5, 7 ja 8
Kirjamärkide kasutamine ja meenutamine mängulises, keelekeskkonnale omases või pikema teksti kontekstis	Peatükk 1, ülesanne 7, 9 ja 10 Peatükk 3, ülesanne 7, 8, 10 ja 11 Peatükk 5, ülesanne 10 Peatükk 7, ülesanne 9 ja 10

Töölehtede koostamisel on tuginetud õpikus toodud teemaarendusele, sõnavarale ja lausestruktuuridele. Ülesannete koostamisel on peetud silmas, et kõikide vajalike sõnade ja väljendite selgitused on õpiku vastavas peatükis olemas. Kui töö autor on pidanud vajalikuks

mõne levinud väljendi või sõna tutvustamist, mida õpikus ei esine, siis on see töölehtedel ka eraldi välja toodud. Töölehtede sihtrühmaks on sama vanuseastme õpilased nagu see on sätestatud õpiku sissejuhatavas osas - gümnaasiumi ja täiskasvanu vanuseastme õpilased (Gao & Läänemets, 2015).

Teksti esituses on järgitud õpikuga sarnast stiili, kus *pinyin*'is laused ehk kirjamärkide foneetiline kirjaviis on läbivalt antud esimesena. Samuti on *pinyin*'i esitusel hoitud sama esitusstiili õpikuga, kus kahe- või enamasilbilised sõnad on eraldatud sidekriipsuga. Erinevalt õpikust, ei ole töölehtede viimases peatükis (peatükk 7) ülesannete ja lugemisteksti juurde lisatud *pinyin*'i hääldust. See on jäetud välja suurendamiseks töölehe raskusastet. Küll aga on häälduslik kirjaviis õpikus jätkuvalt olemas, mistõttu on õppijal alati võimalik õpiku toel seda järgi vaadata. Samuti ei ole töölehtedel sarnaselt õpikule toodud üheaegselt ära täiskujulisi ja lihtsustatud kirjamärke. Töölehtedel on kasutatud vaid lihtsustatud kirjamärke.

Valim

Valim on koostatud mugavusvalimina, mis omakorda on kombineeritud lumepallivalimiga. Mugavusvalimi puhul lähtutakse lihtsa kättesaadavuse, leitavuse või uuritavate koostöövalmiduse põhimõttest ning lumepallivalimiga kombineerimisel nimetasid mugavusvalimis leitud isikud oma isiklike kontakte jagades järgnevaid sobivate tunnustega inimesi (Õunapuu, 2012). Uuringus osalemiseks sobivate isikute leidmiseks kasutas esimese sammuna töö autor isiklike kontakte. Seejärel paluti neil lumepallivalimi põhimõttel omakorda soovitada isikuid, kes võiksid valimisse sobituda. Ühendust võeti ka nende inimestega, keda soovitasid isikud, kes ise valimisse ei sobinud. Kontakteeruti kõigi soovitatud inimestega, kuni hakkasid korduma juba mainitud nimed ning mis võib tähendada, et üsna suur osa üldkogumist on küsitletud või et on üles leitud üks võrgustik (Lagerspetz, 2017). Kuna lumepallivalimi puhul võib valimi moodustumisele avaldada mõju esmaste kontaktide sotsialvõrgustiku suurus (Õunapuu, 2012), võttis töö autor veel täiendavalt ühendust Tallinna Ülikooli juures tegutseva Konfutsiuse Instituudi ning erinevate Eestis tegutsevate keeltekooolidega, kus hiina keelt õpetatakse, et leida täiendavalt eksperte, kes valimisse võiksid sobituda.

Valimi koostamisel seati kolm kriteeriumi: 1) eksperdil on hiina keele õpetamise kogemus eesti keelt kõnelevale õppijale, 2) ekspert on õpetanud hiina keelt gümnaasiumi või täiskasvanu vanuseastme õpilastele ja 3) eksperdil on hiina keele õpetamise kogemust vähemalt kolm aastat.

Õpetamise kogemust eesti keelt valdavale õppijale ning gümnaasiumi või täiskasvanu vanuseastmele pidas töö autor oluliseks, sest õppematerjal on koostatud eesti emakeelega õppijat silmas pidades just sellele sihtrühmale. Kolmeaastase töökogemuse kriteeriumiga sooviti tagada, et eksperdil oleks piisavalt kogemust oskamaks hinnata töölehtede sisu ja sobivust hiina kirjamärkide õpetamisel, sest tagasiside andmisel toetuvad õpetajad enamasti hinnangu andmisel enda väljakujunenud õpetamismeetoditele ja kogemusele (Tomlinson, 2013a).

Uuringu kavandamise etapis seati planeeritud valimi suuruseks viis eksperti. Kokku võeti ühendust kümne hiina keele õpetamise ja selle valdkonnaga seotud eksperdiga. Üks ekspert, kelle poole uuringus osalemise palvega pöörduti, ei vastanud kirjale. Samuti ei palutud töölehtedele tagasisidet anda veel kolmel eksperdil, sest töö eesmärgi tutvustamise käigus selgus, et üks ekspert õpetab hiina keelt vaid vene keele baasil, üks ekspert, kes on tihedalt seotud hiina keele õpet korraldava tööga, ei oma hiina keele õpetamise kogemust ja üks ekspert oli teda esindava keeltekooli sõnul nõus andma tagasisidet vaid rahalise tasu eest.

Lõpptulemusena paluti uuringus osaleda kuuel eksperdil, kes kõik andsid selleks ka oma nõusoleku. Esialgelt püstitatud kriteeriumitele vastas neist neli eksperti. Kahel vastanud eksperdil puudus vähemalt kolmeaastane hiina keele õpetamise kogemus, neist ühel puudus ka gümnaasiumi ning täiskasvanu vanuseastme õpetamise kogemus. Kuna hiina keelt õpetavate ekspertide arv on Eestis väga väike ning eelpool kirjeldatud lumepallivalimina kogutud kontaktid olid täielikult ammendatud, otsustati töö edasises osas loobuda vähemalt kolme aasta pikkusest töökogemuse kriteeriumist. Uuringu läbiviimise käigus kogutud kontaktide põhjal ilmnes, et väheste hiina keele oskajate puhul oli kolmeaastane keeleõpetamise kogemus liiga kõrge kriteerium. Kolmeaastase töökogemuse kriteeriumist loobumise järgselt ei sobinud valimisse üks ekspert. Lõppkokkuvõttes oli uuringu valimi suuruseks viis eksperti.

Nõusoleku küsimisel selgitati ekspertidele uurimuse eesmärgi, sisu ja tagasiside andmise viisi. Samuti selgitati, et tagasiside andmine on anonüümne ning uuringus osaleva eksperdi isikuandmed ei kajastu magistritöös. Edasises töös kasutatakse läbivalt uuringus osalenud ekspertide anonüümset tagamiseks pseudonüüme. Allolevas tabelis on toodud ära uuringus osalenud ekspertide pseudonüümid, nende hiina keelega seonduv tegevusala, millega vastaja oli hõivatud küsimustiku täitmise hetkel, ning hiina keele õpetamise või sellega seonduva tegevusala töökogemuse pikkus aastates (Tabel 2).

Tabel 2. *Uuringus osalenud ekspertide andmed*

Eksperti pseudonüüm	Hiina keelega seonduv tegevusala	Töökogemus aastates
Ekspert 1	Hiina keele õpetamine	Enam kui 3 aastat
Ekspert 2	Raamatu tõlkimine hiina keelest	Enam kui 7 aastat
Ekspert 3	Hiina keele õpetamine, hiina keelsele õppematerjalide koostamine, keeleõppe korralduslik töö	Enam kui 7 aastat
Ekspert 4	Hiina keele õpetamine	Enam kui 7 aastat
Ekspert 5	Hiina keele õpetamine, õppimine	Alla 3 aasta

Andmekogumine

Koostatud töölehtedele eksperthinnangu saamiseks kasutati küsimustikku (Lisa 2). Küsimustiku mugavama saatmise ja täitmise eesmärgil koostati see Google Forms keskkonnas. Samuti tagab elektrooniline küsimustik suurema paindlikkuse ning ekspert saab leida just endale mugavaima aja ja koha küsimustiku täitmiseks.

Küsimustik koosnes 20 küsimusest, millest kuus küsimust oli ekspertide taustandmete kogumiseks ja järgnevad 14 küsimust tagasiside andmiseks töölehtedele. Tagasisidet puudutavatest küsimustest 13 oli esitatud väidetena, mis olid püstitatud vastavalt uurimisküsimustele. Näiteks oli ankeedis toodud väited: „Töölehtede hiina keelse laused ja väljendid on keeleliselt korrektsed“, „Ülesannete tööjuhised on arusaadavad“ ja „Töölehtede ülesanded on hiina keele kirjaoskuse arendamiseks sobivad.“ Väidetele paluti anda hinnang Likerti 5-palli skaalal vahemikus 1 (Üldse ei nõustu) ... 5 (Nõustun täielikult). Igale hinnangule, mis sai 5-palli skaalal hinnangu 4 palli või vähem, paluti ekspertidel lisada põhjendus või täiendav selgitus vabavormilise vastusena. Selle eesmärk oli koguda täiendavat infot parandusettepanekute ja töölehti puudutavate soovitude kohta. Viimane, 20. küsimus oli avatud küsimus, kus ekspertidel paluti tuua välja veel võimalikke aspekte, mida nad soovitaksid töölehtede juures täiendada.

Protseduur. Nõusolek uuringus osalemiseks küsiti ekspertidelt 2020. aasta märtsis elektrooniliselt kirja teel. Küsimustik ning töölehed saadeti ekspertidele tutvumiseks ja hinnangu andmiseks samuti elektrooniliselt sellele järgneva nädala jooksul. Küsimustiku eessõnas kirjeldati küsimustiku eesmärki ja uuritava teema sisu. Kirjas, millega töölehed ekspertidele saadeti, täpsustati, millist vanuserühma silmas pidades on töölehed koostatud ning milline on

töölehtede fookus. Küsimustiku alguses oli toodud ka töö autori kontaktandmed, et vajadusel saaks täiendavate küsimuste kerkides ühendust võtta.

Vähendamaks ekspertidel tagasiside andmisele kuluvat aega, ei palutud täita küsimustikku iga peatüki töölehtede kohta eraldi. Kuna töölehtedel on sarnane ülesehitus ja struktuur, siis küsimustikus toodud väited on koostatud töölehti tervikuna või konkreetset õpieesmärki silmas pidades. Ettepanekute tegemisel paluti täpsustavalt märkida ära nii ülesande kui peatüki number, mille kohta ettepanek kehtib eesmärgiga koguda täpsemat tagasisidet paranduste sisseviimiseks. Enne küsimustiku saatmist selgitati välja, kas ekspertidel on olemas ligipääs õpikule „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015). Viiest eksperdist neljale saadeti täiendavalt õpiku vastavad peatükid.

Uurimiseetika ja valiidsus. Kõik küsimustikule vastanud eksperdid osalesid uurimuses vabatahtlikult. Uuringu läbiviimisel peeti kinni anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse põhimõtetest. Anonüümsuse tagamine nii andmete kogumisel kui ka analüüsimisel, on uurija kohustus (Laherand, 2008). Kõikidelt vastajatelt saadi informeeritud nõusolek uuringus osalemiseks ning küsimustiku täitmisel ei palutud sinna kirjutada vastaja nime. Samuti, kuigi vastajate leidmiseks küsiti kontakte ja soovitusi uuringus osalevatelt ekspertidelt, ei avaldatud kontaktide otsimise käigus, millised eksperdid on juba uuringus osalemiseks oma nõusoleku andnud. Tulemuste esitamisel kasutati anonüümsuse tagamiseks ka täiendavalt pseudonüüme. See aitab tagada, et vastanud isikud ei oleks äratuntavad (Laherand, 2008), mis on oluline, kuna Eestis on hiina keele õpetajate ringkond väga väike ja väike kogukond võib suurendada tõenäosust, et vastajad tunnevad loetu põhjal üksteist ära (Lagerspetz, 2017).

Käesoleva uuringu raames ei piloteeritud küsimustikku eelnevalt. Ekspertide leidmine, kes valdavad nii eesti kui hiina keelt ning omavad selles valdkonnas töökogemust eestikeelsete õppijatega, on keeruline. Seetõttu peeti oluliseks kaasata kõik nõusoleku andnud ja kriteeriumitele vastavad eksperdid valimisse. Uuringu valiidsuse suurendamiseks kooskõlastati küsimustikku kahe uurimust juhendava õppejõu ning magistr töö seminari juhendava õppejõuga, kellest üks vastab kõigile valimi kirjelduses toodud kriteeriumitele. Samuti aitas uuringu raames kogutud andmete usaldusvääruse tagamisele kaasa see, et eelnevalt saadeti osadele uuringus osalenutele õpiku „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) vastavad peatükid, et suurendada tõenäosust, et ekspert on tuttav õpiku peatükkidega, mille juurde töölehed on koostatud.

Andmeanalüüs

Andmeid analüüsiti kvantitatiivse ja kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Ankeedi Likerti-skaalal küsimustega kogutud andmete analüüsiks kasutati kvantitatiivset ning avatud küsimustega kvalitatiivset uurimismeetodit. Rakendades kombineeritult mõlemat uurimismeetodit, on kvalitatiivse uurimismeetodi täiendav rakendamine lisaks kvantitatiivsele uurimismeetodile abiks olukorras, kus kvantitatiivne üksi osutub piiratuks (Mays, 1995, viidatud Õunapuu 2014 j).

Küsimustiku 5-palli skaalal kogutud andmed koondati MS Exceli tabelisse, mis võimaldas teha saadud hinnangutest kokkuvõtte (Lisa 3.1). Seejärel analüüsiti avatud küsimustele tagasisidena antud parandusettepanekuid. Statistiliseks töötlemiseks tuleb avatud küsimustele antud vastused jaotada kategooriatesse, mis omakorda võimaldab üksteisega sarnased vastused koondada (Lagerspetz, 2017). Avatud küsimustega kogutud kvalitatiivsete andmete analüüsi esimese sammuna koondati kõik ettepanekud kokku ühte faili, kus vastused eraldati ekspertide kaupa. See oli vajalik, kuna küsimustik oli elektroonne ning selle abil sai viia andmed kergesti käsitletavale ning ülevaatlikule kujule. Samuti võimaldas see koondada kokku lisaettepanekud ja parandused, mida osad ekspertidest hiljem meili teel täiendavalt juurde saatsid.

Järgmise sammuna kodeeriti kogutud ettepanekud. Kodeerimiseks kasutati induktiivselt deduktiivset meetodit. Selline kodeerimine ühendab endas nii induktiivse kui deduktiivse kodeerimise elemente, kus kõigepealt loetakse vastused läbi ning luuakse nende alusel mõned esialgsed koodid ja seejärel otsitakse andmetest koodidele vastavaid löike (Kalmus, Masso, & Linno, 2015). Näiteks tekkisid koodid nagu *trükiviga* ja *tooniviga*. Nende koodide põhjal moodustus kategooria *keeleline korrektsus hiina keeles*. Kategooriad tekkisid enamasti uurimisküsimuste baasil, näiteks *töölehtede jõukohasus*, *kooskõlalisus õpiku sisuga*, *ülesannete sobivus kirjamärkide äratundmise arendamiseks ja tööjuhiste selgus*. Hiljem analüüsiti tekkinud kategooriaid ning mõned kategooriad otsustati omavahel liita, näiteks kategooria *tööjuhiste selgus*, kus ekspertidele jäi keelevea tõttu tööjuhiste segaseks, liideti kategooriaga *eesti keele korrektsus*. Lõpptulemusena jaotusid andmed analüüsil kokku üheksasse kategooriasse, millest väljavõtte on toodud käesoleva töö lisas (Lisa 3.2). Kuna kvalitatiivses uurimuses on andmestik mitmekihiline ning teemad võivad olla läbi põimunud (Kalmus *et al.*, 2015), loeti kategoriseeritud tulemusi läbi kolmel korral pikendatud ajaperioodi vältel eesmärgiga suurendada analüüsi usaldusväärsust. Esimesel korral kategoriseerimise päeva õhtul, teine kord kolm päeva hiljem ja uuesti vaadati kategooriad ja nende jaotus läbi töö autori poolt nädal aega

hiljem. Kuna andmekogumiseks kasutatud valim oli väike ($n=5$), siis ei peetud vajalikuks kaaskodeerija kaasamist.

Tulemused

Järgnevalt on esitatud uuringu tulemused uurimisküsimuste kaupa. Ülevaade on antud nii 5-palli skaalal kogutud hinnangute kohta kui ka avatud küsimustega kogutud andmete ja ettepanekute kohta. Ekspertide antud tagasiside ja soovitusel on edasi antud muutmata kujul kaldkirjas, mugavama lugemise huvides on eemaldatud kirjavead, sümbolid ja emotikonid. Vajadusel on täpsuse huvides lisatud selgitus, millise peatüki või ülesande kohta parandusettepanek on tehtud, selgitatud termini kasutamist või toodud välja vastuse kontekst. Töö autori poolt lisatud täpsustuste eristamiseks ei ole need tsiteeritud tekstiosas kaldkirjas. Uurimuse seisukohalt ebavajaliku lauseosa väljajätmisel on see tähistatud (...) märkidega.

Uurimisküsimus 1. Esimese uurimisküsimusega taheti välja selgitada ekspertide hinnang töölehtede kooskõlale õpikuga, keelelisele korrektsusele ja jõukohasusele.

Kooskõlalisus õpikuga – Kõik uuringus osalenud eksperdid andsid töölehtede kooskõlalisusele õpikuga 5-palli skaalal hinnangu 5. Kuigi hinnangud olid kõrged, siis täiendavate täpsustuste juures toodi siiski esile kolm ettepanekut. Neist üks puudutas sõna, mida eksperdi hinnangul õpikus ei esine, kuid on kasutuses ühes töölehe harjutuses.

Üks väike konkreetne koht. 5. peatüki 10. harjutuse seitsmendal lauses on väljend 继续 jìxù, mida ma õpikust ei leia. (Ekspert 2)

Ekspert pakkus, et selle sõna kasutamisel peaks lisama juurde häälduse ja tähenduse, sest õpilane ei pruugi teada sõna tähendust ning õpiku abil ei ole seda ka võimalik kindlaks teha. Samuti püstitas üks ekspertidest küsimuse, kas töölehtedel peaks sarnaselt õpikuga olema toodud lisaks lihtsustatud kirjamärkidele ka täiskujulised kirjamärgid.

Tekkis vaid küsimuses seoses lihtsustatud märkide kasutamisega. Ise õpetan (ja oskan) vaid lihtsustatud märke, kuid kuna käesolevas õpikus on esikohal traditsioonilised märgid, tekkis küsimus, et kas õpetajad, kes antud õpikut kasutavad, eelistaksid ehk töölehti, kus esindatud oleks (ka) traditsioonilised märgid? (Ekspert 4)

Samuti tehti ettepanek seoses peatükkide pealkirjadega, et ka neil võiks olla lisatud hääldusmärgid (Ekspert 3). Hääldusmärkide (ehk *pinyin*'i) lisamine pealkirjadele muudaks töölehtede pealkirjade esitusviisi sarnasemaks õpiku omadega.

Keeleline korrektsus – Kõik eksperdid hindasid töölehtede eesti keele korrektsust 5-palli skaalal hindepalliga 5. Eraldi parandusettepanekuna tõi üks ekspert välja koma puudumise 5. peatüki kordamiskasti kolmandas lauses (Ekspert 3). Kuna keeleliselt korrektselt sõnastatud tööjuhised peaksid olema selged ja üheselt mõistetavad, küsiti esimese uurimisküsimuse juures ka hinnangut tööjuhiste arusaadavusele. Tööjuhiste selguse ja mõistetavuse parandamiseks tehti üheksa erinevat ettepanekut. Ettepanekud puudutasid soovitusi ülesande tööjuhiste sõnastuse muutmiseks, käskiva kõneviisi kasutamiseks ja tööjuhiste detailsemaks kirjeldamiseks.

1. peatüki 7. harjutuse selgitus on natuke segane. Võiks olla kohe lisatud, et sealt peab üks kujund välja tulema. (Ekspert 2)

1 ptk tööleht. "Võiksid öelda" asemel "Ütle". Sõnastus: "Joonte tõmbamise ajal võiksid öelda häälega iga numbri häälduse", soovitan: "Joonte tõmbamise ajal ütle valjult iga numbri nimetus." (Ekspert 3)

5. ptk. 7. harjutuse ülesandes võiks olla lisatud "...kasutades all antud väljendeid." (Ekspert 2)

Parandusettepanekutena toodi ka välja, et tööjuhistes oleks vaja õpilastele täpsemalt selgitada, millist tegevust ülesande sooritamisel on tarvis teha, näiteks kas kirjutada vastus joonele või sõna peale (Ekspert 2). Samuti oli ettepanek sõnastada ümber tööjuhised nii, et seda oleks eesti keeles ladusam lugeda (Ekspert 3). Toodud soovitustele olid eksperdid enamasti lisanud ka omapoolse sõnastuse või täienduse.

Samuti tegid eksperdid ettepanekuid töölehtede hiinakeelsete lausete ja väljendite keelelise korrektsuse parandamiseks. Kaks eksperti andsid hinnanguskaalal hinnangu 5 palli (Ekspert 1 ja Ekspert 4). Kolm eksperti andsid palli võrra madalama hinnangu ning tõi välja parandamist vajavaid kohti. Esile toodi kaks trükiviga, mis on tekkinud samahääldusliku, kuid erineva kirjamärgi sisestamisest arvutiklaviatuuril, ja kaks tooniviga, kus hääldusliku kirjaviisiile on lisatud vale toonimärk.

Üks läbiv viga pealkirjas, (ilmselt kogemata tulnud trükiviga): iga töölehe pealkirjas on peatüki numbris sõna "õppetükk" hiina vaste vale 顆, peab olema 課. (Ekspert 2)

Aastaajad ja ilm 第七顆: 季节喝天气 (喝 asemele 和). (Ekspert 3)

Esimene õppetükk, ülesanne 8 sõna "xingqi" "qi" silbi toon on valesti märgitud. (Ekspert 5)

Tooniviga esimese peatüki kaheksandas ülesandes, kus sõna „xing-qi“ silbi „qi“ toon oli valesti sisestatud, märkasid kaks eksperti (Ekspert 3 ja Ekspert 5). Kõik ülejäänud tähelepanekud ja parandusettepanekud olid igal eksperdil erinevad ning soovitustes ei esinenud ühtegi kattuvust.

Jõukohasus – Küsimustikus küsiti arvamust töölehtede raskusastme kasvamise kohta peatüki raames ning peatükkide kaupa. Peatüki-sisesele raskusastmele andsid kõik eksperdid 5-palli skaalal hinnangu 5. Peatükkide-vahelisele kasvavale raskusastmele andsid neli eksperti hinnangu 5 palli ning üks ekspert 4 palli (Ekspert 3). Välja toodi soovitusi töölehtede jõukohasemaks muutmiseks, lisades rohkematele ülesannetele hääldusmärgid ehk *pinyin* ning muutes seeläbi teksti lugemise kergemaks.

(5. peatüki 10. ülesanne) *Oma kogemuse põhjal soovitan tekstis siiski kasutada ka pinyin'i, kuna märgid on alguses õppijale enamasti hirmutavad ja pinyin'i puudumine pikas tekstis tekitab lisastressi. Mina lasen oma õpilastel katta kinni pinyin ja lugeda selliselt, kel vähegi võimalik. Teine variant on eelnevalt lasta õppijal endal paari lause kaupa otsida märkide peale pinyin (sellisel juhul peaks ridade vahe olema palju suurem).* (Ekspert 3)

Töölehtede jõukohasust puudutavate ettepanekutena toodi veel välja, et ka pealkirjades peaks läbivalt olema peal hääldusmärgid (Ekspert 3) ja õpikus mitteesinevatele sõnadele tuleks lisada täiendav selgitus (Ekspert 2). Veel toodi välja soovitus muuta lausekonstruktsioone lihtsamaks nii, et mõte ei muutuks, kuid lause muutuks lühemaks ja õpilasel oleks vähem kirjamärke, mida teksti soravaks lugemiseks oleks vaja meelde jätta (Ekspert 3). Liiga suurt sõnavara seostati õpimotivatsiooni ja selle vähenemisega.

(7. peatükis) (...) *on minu hinnangul koos liiga palju erinevat uut sõnavara, ka töölehel olev ilma pinyin'ita tekst on minu arvates algtasemel keeleõppijale liiga keeruline. Kergesti võib kaduda õpimotivatsioon. Ehk on materjali omandamise mõttes efektiivsem teha peatükk omakorda osadeks vastavalt teemale (ilm, tervis jne).* (Ekspert 3)

Eeltoodud soovitus jagada õppetükk osadeks, vähendaks eksperdi hinnangul korraga õpitavate sõnade hulka, mis omakorda muudaks peatüki õppimise lihtsamaks. Kuna mainitud peatükis on koos erinevad teemad, näiteks aastaajad ja tervisehädad, siis oleks eksperdi hinnangul tõhusam kui harjutada sõnade kirjutamist ja kirjamärkide meeldejätmist selle peatüki raames teemade kaupa.

Uurimisküsimus 2. Teise uurimisküsimusega taheti välja selgitada, mil määral soodustavad ekspertide hinnangul õppematerjalis olevad harjutusülesanded kirjamärkide meeldejätmist ja äratundmist. Väitele, et töölehtede ülesanded on kirjaoskuse arendamiseks sobivad, andsid neli eksperti hinnangu 5 palli ning üks ekspert andis palli võrra madalama hinnangu (Ekspert 3). Väitele, et koostatud ülesanded soodustavad kirjamärkide meeldejätmist, andsid samamoodi neli eksperti hinnangu 5 palli ning üks ekspert hinnangu 4 palli (Ekspert 3). Soovitusena toodi välja,

et harjutused võiksid tuua esile veel rohkem seoseid kirjamärgi komponentide vahel, mis aitaks kaasa kirjamärkide meeldejätmisele ning see omakorda aitaks õpilasel mõista, et kirjamärkide õppimisel ei ole vaja kirjamärke lihtsalt pähe õppida.

Lisaks soovitan veel rohkem radikaalideks (komponentideks) lahti võtmist, radikaalide tähenduste selgitamist. See aitab õppijal mõista, et ta ei pea 8000 eraldi pilti meelde jätma, vaid need koosnevad korduma hakkavatest elementidest (mõnes mõttes nagu tähestik eesti keeles). (Ekspert 3)

Väidet, et töölehtede ülesanded aitavad õpilasel märgata kirjamärkide kirjutamise loogikat, hinnati samuti nelja eksperdi poolt 5 palliga, üks ekspert andis hinnanguks 4 palli (Ekspert 2). Toodi välja, et töölehtedel ei ole kasutatud täiskujulisi kirjamärke, mille põhjal oleks õpilastel kergem komponentide ja kirjutamise loogikat märgata.

Natuke üldisem märkus, kirjamärkide komponentide ja kirjutamise loogikat aitaks paremini omandada kui ka harjutustes kasutatakse täiskujulisi märke. Aga saan aru, et tänapäeva praktilises kasutuses on lihtsustatud märgid õigustatud. See jääks siis õpetaja lisaseletuste ja tähelepanujuhtimise osaks, et viidataks ka algupärastele õigetele kirjakujuudele. (Ekspert 2)

Ekspertide soovitusel toodi välja, et kirjalikud ülesanded toetavad vaid osaliselt kirjamärkide komponentide äratundmist ning vastavate seoste loomist. Oluline osa seoste märkamisel ja sellele tähelepanu juhtimisel jääb õpetaja kanda, kes aitab vajadusel kirjamärke veel täielikumalt komponentideks lahti harutada või täiskujuliste kirjamärkide toel seoseid paremini ilmestada. Samuti on eksperdi vastuses selgitus, et alati ei pruugi olla võimalik õppida korruga ja paralleelselt nii täiskujulisi kui lihtsustatud kirjamärke, enamik praeguseid õpikuid ja keeleõppe programme keskendub vaid mandariini hiina keele lihtsustatud kirjamärkide õppimisele.

Väitega, et ülesanded aitavad õpilastel märgata seost sama võtmemärgiga sõnade vahel, olid täiesti nõus kõik viis eksperdi andes skaalal hinnangu 5 palli. Positiivse tagasisidena toodi välja, et ülesanded, kus pööratakse tähelepanu sarnase võtmemärgiga sõnadele, aitavad märgata sarnasusi kirjamärkide vahel ning see omakorda muudab nende meeldejätmise lihtsamaks.

Viienda õppetüki 4. harjutus väga meeldib, see aitab kohe meelde jätta sarnasusi erinevates märkides, mis soodustab ka nende meeles püsimist. (Ekspert 5)

Samuti leiti, et töölehtede harjutused aitavad saavutada püstitatud eesmärki suunata õpilasi kirjamärkide eri komponente ära tundma, mis omakorda toetavad kirjamärkide õppimist ja kirjaoskuse arengut. Vastandlikult esines ka arvamus, kus leiti, et töölehtedel on ka ülesandeid, mis toetavad kirjamärkide meeldejätmist vaid osaliselt ja ei tundunud hinnangu andjale õppimise seisukohalt praktilised.

(Harjutusülesanded) (...) *toetavad igati märkide omandamist. (Ekspert 4)*

Kirjamärkide komponentidele tähelepanu pööravad ülesanded on head, kuid ülesanded, kus tuleb kirjutada, mitu pintsli tõmmet on märgis, arvan, et ei ole nii oluline. Tuleb järjekord küll meelde jätta, aga arvan, et tõmmete arvu pole peast vaja teada. (...) Ma ei tea kuivõrd see märkide kirjutamisele kaasa aitab, kuna märke õppides tuleb märk tervenisti meelde jätta, et ainult esimese pintsli tõmbe välja toomine võib-olla ei anna nii suurt kasu (aga samas algajale hea äkki meeldetuletuseks?). (Ekspert 5)

Positiivse hinnangu sai ka tekstilugemise ülesannete kasutamine kirjamärkide õpetamisel, sest see aitab eksperdi hinnangul õpitud kirjamärke uuesti teises kontekstis üle korrata ning nende äratundmist lugemise ja küsimustele vastamise näol mitmeid kordi harjutada.

Tahaksin veel lisada, et muidu on tekstide kasutamine kindlasti väga hea ja oluline, aitab sõnad panna pikemasse konteksti, annab võimaluse materjali 'läbi mäluda' seda soravalt lugema õppides, küsimusi esitades ja neile vastates, ümberjutustust või kokkuvõtet tehes. (Ekspert 3)

Lisaks toodi välja, et kirjamärkide meeldejätmist ja kirjaoskust arendavate harjutustena on eksperdi kogemuse põhjal kasulikud ka ülesanded, kus tuleb teksti tervikuna või osaliselt mitu korda ümber kirjutada, et kirjamärkide kirjaviis saaks kinnistuda ning kirjamärgid seeläbi ka paremini meelde jääks (Ekspert 3).

Uurimisküsimus 3. Kolmanda uurimisküsimusega taheti välja selgitada, mil määral toetavad ekspertide hinnangul eestikeelsete tööjuhiste ning tõlkevastetega harjutusülesanded nende sooritust, sõnavara paremat omandamist ning ülesannete kergemat mõistetavust võrreldes ingliskeelsete õppematerjaliga. Väitele, et töölehed on eesti emakeelega õppija jaoks kergemini mõistetavad võrreldes ingliskeelsete õppematerjalidega, andis kolm eksperdi hinnangu 5 palli ja kaks eksperdi hinnangu 4 palli (Ekspert 2 ja Ekspert 3). Täiendavaid põhjendusi madalamale hinnangule ei toonud välja kumbki ekspert, küll aga arvasid mõlemad eksperdid, et see sõltub õppija inglise keele tasemest.

Sõltub õppija inglise keele oskusest, aga põhimõtteliselt kindlasti on oma emakeele kaudu parem ja õigem õppida. (Ekspert 2)

(Vastus väitele, et töölehed on eesti emakeelega õppijale kergemini mõistetavad võrreldes ingliskeelsete õppematerjalidega) On tõsi, kui õppija ei valda hästi inglise keelt. (Ekspert 3)

Vastustest ilmselt ilmnes, eksperdid pidasid eestikeelseid tööjuhendeid paremini mõistetavaks vaid juhul, kui õppija inglise keel ei ole tööjuhiste mõistmiseks piisav. Sarnane tulemus selgus ka

väitele, et eestikeelsed tööjuhised toetavad paremat ülesannete sooritust, kus hinnangu 5 palli andsid neli eksperti ja hinnangu 4 palli üks ekspert (Ekspert 3). Ka sellele väitele toodi palli võrra madalama hinnangu põhjenduseks, et see sõltub õppija inglise keele tasemest. Mõlema eelpool tsiteeritud eksperdi hinnangust ilmnes, et kui õppija inglise keele tase on piisav, ei muuda eestikeelsed tööjuhised ülesandest arusaamist ega selle sooritamist olulisel määral paremaks.

Väitega, et eestikeelsed tõlkevasted toetavad sõnavara paremat omandamist, olid täiesti nõus kõik eksperdid, andes hinnangu 5 palli. Ühtlasi toodi välja, et eestikeelsetel tööjuhistel on oluline eelis.

Lisaks aitab kaasa eesti keele püsima jäämisele, sest kõike ei tõlgita mõttes vaid inglise keelde. (Ekspert 3)

Eksperti selgitusest ilmnes arvamus, et kuigi õppija inglise keele tase võib olla ingliskeelsete õppematerjalide kasutamiseks piisav, on siiski eestikeelsete tööjuhiste ja tõlkevastete eeliseks see, et kõike õpitavat pole vaja enda jaoks ümber tõlkida.

Uurimisküsimus 4. Neljanda uurimisküsimusega taheti välja selgitada, mil määral ja kuidas oleks vaja õppematerjalis olevaid harjutusülesandeid täiendada, toetudes ekspertide kogemustele ja soovitudele. Küsimus oli esitatud avatud küsimusena ning kõik ekspertide soovitud ja ettepanekud analüüsiti kvalitatiivselt, jagades soovitud andmeanalüüsi osas (vt ülal) kirjeldatud meetodil kategooriatesse. Osad selle uurimisküsimusega kogutud andmed on juba eeltoodud tulemuste hulgas välja toodud, sest sisuanalüüsi käigus kategoriseeriti tulemus uurimisküsimuste 1-3 alla kuuluvaks. Kuna see osa küsimustikus oli ankeedis toodud viimasena, võimaldas see ekspertidel täiendavalt ettepanekuid teha ning soovitude meenumisel veel oma täiendus juurde lisada. Seetõttu võis ka viimase küsimuse raames esineda ettepanekuid, mis sisuliselt kuulusid mõne eelpool esitatud uurimisküsimuse juurde. Järgnevalt on esitatud ettepanekud, mida eelnevas osas välja toodud ei ole.

Täiendavate soovitude all mainiti soovitud pöörata rohkem tähelepanu toonidele ja kaasata ülesandeid, mis võimaldaksid harjutada tooni muutumist lause kontekstis.

Kuna sõnad — ja 丌muudavad oma tooni vastavalt temale järgneva sõna toonile, siis võiks kaaluda ka selle kajastamist tekstides. Praegu see ei kajastu. (Ekspert 3)

Samuti tõi sama ekspert välja, et kohandada võiks sõnavara hulka, mida ühe peatüki raames käsitletakse ning pakkus soovitusena, et õpitava sõnavara hulka võiksid kuuluda ka sõnad, mille hääldus on sarnane eesti ja inglise keelega, sest see omakorda lihtsustab sõnade häälduse meeldejätmist (Ekspert 3). Näidetena esitati sõnad 可口可乐 (ké-kōu-kě-lè), 咖啡 (kā-fēi), 巧克力 (qiǎo-kè-lì) jne, mille hääldus on õppija jaoks juba tõenäoliselt tuttav ning mille õppimine on üldjuhul õpilaste jaoks lihtsam.

Uuringus osalenud ekspertide tagasisidest selgus ka üldine positiivne hinnang töölehtedele. Toodi välja, et töölehtede ülesehitus on õpilaste jaoks motiveeriv ning ülesannete sisu praktiline (Ekspert 3). Samuti mainisid kaks eksperti, et neil on soov koostatud töölehti koheselt õppetöös ka kasutada.

Olete ära teinud suure töö! Harjutused on mitmekesised, huvitavad ja ka lõbusad. Mitmed väga praktilised (nt tšekilt info lugemine ja lisamine). Töölehe lõpus omandatud oskustest kokkuvõtte tegemine aitab tähistada saavutatut ja motiveerib edasi pingutama. (Ekspert 3)

Üldiselt väga hea töö! (Ekspert 2)

Ülesanded on väga mitmekesised ning toetavad igati märkide omandamist (...). Töölehtede koostamine väga tänuväärne ettevõtmine ning panin kõrva taha mitmeid häid nippe, kuidas õpilasi märkide omandamisel toetada! (Ekspert 4)

Mulle töölehed väga meeldivad! (...) Mina kasutaksin hea meelega selliseid töölehti oma õpilaste õpetamisel! (Ekspert 5)

Ekspertide tagasiside oli selgelt sõnastatud ja kõik eksperdid olid lisanud parandusettepanekutele nii peatüki kui ülesande numbri, mis tegi tulemuste lugemise ning analüüsimise palju lihtsamaks. Samuti aitas see tagada, et tulemuste esitamisel toodi ettepanekud välja just nende ülesannete ja õpieesmärkide kohta, mida ekspert oli silmas pidanud. Täiendavalt võeti ühendust vaid ühe eksperdiga, et täpsustada sõnastust ning ühtlasi ka vastata küsimusele, kus ekspert väljendas huvi saada teada, kuidas üks ülesanne on tehniliselt koostatud.

Arutelu

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli koostada töölehed õpiku „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) valitud peatükkide juurde, selgitada välja ekspertide hinnang töölehtedele ning viia sisse

vajalikud parandused ja muudatused. Järgnevalt võetakse vaatluse alla uuringu olulisemad tulemused ning seostatakse need käesoleva töö teooria osaga.

Uuringu käigus koguti andmeid 5-palli skaalal väidetele hinnangu andmisega ja avatud küsimustega. Seega toimus analüüsi osas töö nii kvalitatiivse kui kvantitatiivsete andmetega. Mõlemat tüüpi andmete kogumine osutus õigustatud valikuks, sest antud uurimuses oleks vaid kvantitatiivsete andmete põhjal saadav tagasiside jäänud piiratuks (Mays, 1995, viidatud Õunapuu 2014 j) ning väheinformatiivseks. Näiteks väidetele, kus kõik vastanud andsid maksimumhinnangu 5-palli, võis esmapilgul tunduda, et eksperdid on sellega täielikult nõus ning neil ei ole ühtegi parandusettepanekut ega soovitusi. Samas selgus siiski tähelepanekuid just avatud küsimustega kogutud vastuste juures. Avatud küsimused andsid ekspertidele võimaluse täpsemalt selgitada hinnangut mõjutavaid tegureid ja tähelepanekuid. Viimane avatud küsimus, kus eksperdid said anda kokkuvõtvalt vabas vormis vastuseid, osutus samuti oluliseks sisendiks, sest paljud tähelepanekud meenusid ekspertidele küsimustiku lõpus ning seejärel oli neid lihtsam küsimustiku viimases osas esitada. Üks ekspertidest saatis pikema tagasiside ka täiendavalt meili teel.

Kõige enam sai ekspertide tagasiside põhjal parandusettepanekuid esimese uurimisküsimuse raames käsitletud töölehtede keeleline korrektsus, mis hõlmas nii hiinakeelsete kui ka eestikeelsete lausete ja väljendite korrektsust ning tööjuhiste arusaadavust. Eksperdid tegid ettepanekuid, mis puudutasid tööjuhiste ümbersõnastamist, täiendavate selgituste lisamist ning tööjuhiste selgemaks muutmist. Õppematerjali juures on oluline nii selgus tööjuhiste sõnastuses kui ka selgus töölehtede ülesehituses (Tomlinson, 2013a). Tööjuhiste selgus aitab kokku hoida aega, mis kulub ülesande mõistmiseks ning vähendab vajadust ülesandeid ümber sõnastada (Jolly & Bolitho, 2011). Toodud ettepanekute põhjal sai töö autor parandada ülesannete tööjuhiste sõnastust nii, et õpilasel oleks kergem aru saada, kuidas peaks ülesannet sooritama ning mis on ülesande eesmärk. Osaliselt olid sellised tähelepanekud tingitud ka sellest, et töölehti ei olnud võimalik õpilastega katsetada, mis oleks omakorda andnud täiendavat infot, kas õppija jaoks on tööjuhised lihtsalt ja üheselt mõistetavad. Samuti ilmnes tähelepanekuid, et õpilastele võib olla mõningate ülesannete puhul vaja rohkem ruumi häälduse kirjutamiseks kirjamärkide juurde. Häälduse lisamine uute kirjamärkide õppimisel on õppimise seisukohast oluline, sest hiina kirjamärkidel ei ole otsest seost selle kirjaväsi ning häälduse vahel (Shen, 2004), samuti ei ole võimalik teada kirjaväsi põhjal sõna tooni (Lo-Philip, 2014). Seega tuleks hiina keele õppimisel

pöörata tähelepanu nii kirjaviisile, hääldusele kui ka tähendusele, sest need kõik on õppija jaoks võõrad (Wei, 2017). Vajadus lisada täiendavaid kohti või lisaruumi häälduse kirjutamiseks on erinev teiste võõrkeelte õppimiseks kasutatavatest õppematerjalidest. Hiina kirjakeele õppimisel on vaja mitmeid kordi nii sõna hääldust kui tooni meelde tuletada (Guan *et al.*, 2011), seega võib tekkida vajadus häälduse kirjutamiseks ka siis, kui õpilane on mitmeid kordi kirjamärke harjutanud ning nende tähendustega tuttav. Töölehtedel oli peasjalikult keskendunud kirjamärkide õppimisele ja meeldejätmisele ning kirjamärgi hääldusele pöörati tähelepanu vaid iga peatüki sissejuhataivate ülesannete juures. Seega olid ekspertide tehtud tähelepanekud olulised arvestamiseks, et õppijal võib tekkida vajadus ülesannet sooritades häälduslikku kirjaviisi mitmeid kordi sõnadele juurde lisada. Vastavad täiendused tegi töö autor ka töölehtedel.

Teine valdkond, kus eksperdid tegid tähelepanekuid, oli hiinakeelsete lausete ja väljendite korrektsus. Eksperdid märkasid töölehtedel kahte trükiviga ning kahte hääldusliku kirjaviisi tooniviga. Ainult ühte tooniviga olid märganud kaks eksperti, ülejäänud tähelepanekud olid toodud välja kõik erinevate ekspertide poolt. Hiina keele hääldusliku mitmetähenduslikkuse tõttu on sage, et mitme kirjamärgi kohta on üks hääldusühik (Perfetti *et al.*, 2005), kuid iga kirjamärk kannab eri tähendust (Guan *et al.*, 2015). Töölehtedel esinenud trükivead on tingitud samahääldusliku sõna sisestamisveast klaviatuuril, kus töö autor on sisestanud korrektse häälduse, kuid on eksinud kirjamärgi sisestamisel. Toonimärkide vead on tekkinud hääldusmärkide sisestamiseks kasutatud veebikeskkondade rakendamisel, mis kasutavad erinevaid keelestandardeid. Töö koostamise etapis katsetas töö autor mitmeid mooduseid, kuidas saaks mugavalt lisada kirjale toonimärke. Lõppkokkuvõttes osutus kõige kiiremaks meetodiks Google Translate keskkonnas hiinakeelse kirjamärgi sisestamine, mis annab kasutajale ka hääldusliku kirjaviisi koos toonimärkidega. Alles ekspertidelt saadud tagasisidet analüüsidis mõistis töö autor, et kasutatud keskkond kasutab Taiwanil kasutatavat hääldust, mis aga erineb Mandri-Hiinas kõneldavast keelest. Asjaolu selgumisel jagati saadud infot ka ühe uuringus osalenud eksperdiga, et ka tema teaks tulevikus sellele tähelepanu pöörata. Töölehtede trüki- ja kirjavead olid kindlasti oluline õpikoht töö autori jaoks ning töölehtedel viidi sisse kõik ekspertide poolt soovitatud parandused.

Teise uurimisküsimuse raames kogutud tagasiside põhjal selgus ekspertide hinnang, et töölehtede harjutusülesanded, kus pööratakse tähelepanu kirjamärgi võtmemärgile, soodustavad seoste loomist sama võtmemärgiga kirjamärkide vahel. Kuid samuti toodi välja, et kohati oleks

vaja veel rohkem komponente lahti seletada või täiendavalt täiskujuliste märkide toel sarnasusi esile tuua. Veel mainisid eksperdid, et komponentide kirjutamise loogikat tundma õppides kahaneb vajadus kirjamärke pähe õppida. Ekspertide seisukoht kattus Shen'i (2004) leitud tulemusega, et kirjamärkide päheõppimine ei soodusta nende hilisemat meenutamist. Õppides tundma kirjamärgi komponente, on sellest kirjamärkide meeldejätmisel ja äratundmisel suur abi (Shu, 2003) ning õpilane märkab näiliselt suvaliste joonte taga seaduspärast ortograafilist süsteemi (Everson, 2011). Üks viis seda teha on koostada ülesanded nii, et ülesande ülesehituses juhitakse õpilase tähelepanu sarnaste komponentidega kirjamärkide võrdlemisele (Chen, 2019). Töölehtede koostamisel oli kasutatud induktiivset lähenemist, kus õpilane kaasatakse sarnasuste ja keelereeglite märkamise protsessi (Lai *et al.*, 2018) ja talle luuakse õppematerjalis olevate ülesannetega võimalus seaduspäraste märkamiseks (Tomlinson, 2011). Töölehtedel olevates ülesannetes ega ka lisana kaasas oleval vastuste lehel ei olnud toodud välja, milliseid seoseid ja sarnasusi leidis vaadeldud kirjamärkide juures. Sarnasuste avastamine jäi õpilase kanda. Ülesannete eesmärgiks oli pakkuda õpilasele võimalus ise seaduspärasuse avastamises osaleda, mistõttu ei olnud harjutustes kõike viimse detailini õpilasele ära seletatud. Vajadusel saab õpetaja olla toetavas rollis, aidates sarnasusi ja seaduspärasusi märgata ja seletada. Seega töö autori hinnangul ei olnud tarvidust töölehtedel kirjamärgi komponentide sarnasusi täiendavalt esile tuua, jättes nii õpilasele võimaluse seaduspärasust ise avastada. Samuti on töö autor vaid osaliselt nõus ettepanekuga, mille kohaselt ei ole õpilasel kirjamärgi kirjutamise seisukohalt oluline teada joonte arvu kirjamärgis. Kindlasti ei ole õpilasel seda vaja teada peast, kuid joonte arvu kokkulugemine annab hea võimaluse joonte järjekorda ja kirjutamisviisi üle korrata, mis omakorda toetab õpitava ülevaatliku kordamise abil selle paremat meeldejätmist (Saarso & Sõrmus, 2008). Seega neid soovitusi puudutavates ülesannetes täiendavaid parandusi ei tehtud.

Samuti selgus ekspertide tagasiside põhjal, et nende hinnangul on kirjaoskust arendavad ülesanded hiina keeleoskuseks vajalikud ning korduv harjutamine aitab kirjamärke meelde jätta, mis on kooskõlas seisukohaga, mida on välja toonud Tan jt (2005), Guan jt (2015) ning Shu jt (2003). Käesoleva uuringu käigus ei selgunud ühegi eksperdi vastuste põhjal seiskoht, et hiina keelt võiks õppida vaid foneetilise kirjaviisi põhjal ilma kirjamärke tundmata. Autorite Allen (2008), Bi jt (2009) ning Zhai ja Fisher-Baum (2018) seisukoht, et kirjamärkide õppimine on liialt ajamahukas ning lugema õppimise ja kirjamärkide äratundmise seisukohalt ebavajalik, ei leidnud ühegi uuringusse kaasatud eksperdi vastuste põhjal toetust. Soovitati küll lisada

rohkematesse kohtadesse häälduslik kirjaviis paralleelselt kirjamärkidega, kuid need soovitud olid tehtud töölehtede raskusastet ja jõukohasust silmas pidades. Kirjaoskuse arendamise vajalikkusega nõustumine võib olla seotud asjaoluga, et uuringus osalenud eksperdid tunnevad kirjamärke ning töölehtede peatükkide läbivaatamine, kuhu ei olnud lisatud häälduslikku kirjaviisi, ei valmistanud ühelegi uuringus osalenud eksperdile raskusi. Kuigi uuringu valimi koostamisel ei seatud kriteeriumi, mis oleks puudutanud osalejate hiina keele taset või kirjaoskust, võib nii tagasiside sisust kui tagasiside kirjutamise viisist järeldada, et kõikidel ekspertidel oli olemas pädevus kirjakeele õppimist puudutavatele ülesannetele tagasiside andmiseks. Õppematerjalile tagasiside andmisel toetuvad õpetajad enamasti hinnangu andmisel enda väljakujunenud õpetamismeetoditele ja kogemusele (Tomlinson, 2013a). Seega oleks ilmselt ka käesoleva uuringu andmete kogumise käigus selgunud, kui mõni uuringus osalenud ekspert on õppinud hiina keelt vaid hääldusliku kirjaviisi põhjal ning seetõttu kirjamärkide õppimist ebavajalikuks peab. Kuna kolm uuringus osalenud eksperti on olnud hiina keele õpetamisega seotud pikka aega, on ilmselt nende seisukoht mõjutatud ka teadmisest, et ilma kirjamärke tundmata ei ole võimalik hiinakeelses maailmas orienteeruda (Gao & Läänemets, 2015). Kuigi uuringu läbiviimise käigus otsustati loobuda kolmeaastase hiina keele õpetamise kogemuse kriteeriumist, siis tulemuste analüüsimisel oli näha, et ka väiksema töökogemusega osalejal oli võimalik oma õpi- ja töökogemuse põhjal kasulikke tähelepanekuid teha, sest ühegi eksperdi tehtud ettepanekud omavahel ei kattunud. Ainsaks erandiks oli eelpool mainitud tooniviga, mida märkasid kaks eksperti. Sellest võib omakorda järeldada, et algselt seatud kriteerium õpetamiskogemuse pikkusele oli ebamõistlikult kõrge.

Kõige vähem andsid eksperdid tagasisidet kolmanda uurimisküsimuse raames esitatud väidetele, mis puudutasid eestikeelsete tööjuhiste ning tõlkevastetega harjutusülesannete sooritust, sõnavara paremat omandamist ning ülesannete kergemat mõistetavust võrreldes ingliskeelsete õppematerjalidega. Kõik eksperdid ei olnud täielikult nõus väitega, et eestikeelsed õppematerjalid on kergemini mõistetavad võrreldes ingliskeelsete õppematerjalidega. Kahe eksperdi vastusest jäi silma, et eestikeelse õppematerjali kasu sõltub õpilase inglise keele tasemest, kuid täiendavalt lisas üks vastanutest, et eestikeelsete tõlkevastete olemasolu ja tööjuhendid vähendavad pidevat ümber tõlkimise vajadust. Siiski on õppematerjali koostamisel oluline pidada silmas konkreetse õppija vajadusi (Jolly & Bolitho, 2011), õppija keskkonda, milles võõrkeele õppimine toimub (Lo-Philip, 2014) ning eesmärgi, miks keelt õpitakse (Graves,

2000). Siinkohal jääb töö autor esialgselt püstitatud seisukoha juurde, mis erineb osaliselt ekspertide tagasisidest ning on kooskõlas eespool mainitud allikatega. Isegi kui keeleõppija inglise keele tase on piisav, raskendab võõrkeele baasil õppimine uue keele omandamist. Kõik eksperdid, välja arvatud üks, vastasid, et ei ole varem kasutanud hiina keele õpetamisel eesti keele baasil koostatud õppematerjale. Vastava kogemuse puudumine võib mõjutada ka tagasisidet, mida eksperdid eestikeelse õppematerjali eeliseid puudutavate väidete kohta andsid. Ühe tähelepanekuna märkas käesoleva töö autor, et kõikidel vastanud ekspertidel ei ole kasutusel üheselt määratletud terminid, näiteks mis puudutavad kirjamärgi komponente. Seoses termini *radikaal* kasutamisega, võeti ka ühe vastanud eksperdigaga ühendust, et täpsustada, miks just sellist tõlkevastet kasutati. Eksperdi vastusest selgus, et tegemist on inglise keele laensõnaga, mida on olnud lihtne õppetööks mugandada ning ajal, mil tema hiina keelt õppima asus, ei olnud ühest terminoloogiat eesti keeles veel paigas. Sellest võib järeldada, et uuringus osalenud eksperdid on õppinud hiina keelt võõrkeele baasil, mis mõjutab ka tagasisidet eestikeelsete õppematerjalide kasutamise ja nende abil hiina keele kirjamärkide õppimise kohta.

Soovitusi töölehtede täiendamiseks, toetudes ekspertide kogemustele ja soovitudele, küsiti uuringu neljanda uurimisküsimuse raames. Töö koostamisel oli eesmärgi üks osa ka töölehtedel vajalike parandusettepanekute sisseviimine. Lisaks eelpool mainitud parandustele, võeti selle uurimisküsimuse raames kogutud ettepanekute juures arvesse kõiki õpikuga kooskõllalisust puudutavaid ettepanekuid, muudeti vastavalt soovitusele pealkirjade esitusviisi ning õpikus mitteesinevale sõnale lisati juurde hääldus ja tähendus. Lihtsustati ka lugemisülesandeid, lisades viienda peatüki lugemistekstile häälduslik kirjaviis ning seitsmendas peatükis tekstile suurem reavahe häälduse ja tähenduse kirjutamiseks. Samuti muudeti seitsmenda peatüki esimest kahte harjutust lihtsamaks, keskendudes sõnavara õppimisel vaid ühele teemale, mida õpiku peatüki raames on käsitletud. Käesolevate töölehtede puhul aga ei arvestatud soovitusega muuta peatükkide sisu, sõnavara hulka ega peatükkide jaotust. Seda põhjusel, et eesmärgiks oli koostada töölehed õpiku „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) juurde ning sama sõnavara ning teemade jaotuse puhul on kergem õpiku kasutajal vastavaid ülesandeid leida. Õpiku baasil töölehtede kirjutamine seab teatud piirangud (Maley, 2013) ning eesmärkide püstitamisel tuleb teha valikuid (Graves, 2000). Siinkohal pidas töö autor oluliseks eelkõige sõnavara ja teemade kooskõllalisust õpikuga, mis omakorda lihtsustab töölehtede kasutamist õpiku „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) abil õppides ja õpetades.

Töö praktiline väärtus ja piirangud. Käesoleva töö praktiline väärtus seisneb selles, et koostatud töölehtede abil on õpetajatel lihtsam õpikut „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) õppetöös kasutada. Õppematerjali üks eesmärkidest peaks olema toetada ja aidata õpetajat õpetamisel (Tomlinson, 2013a). Kuna õpikus puuduvad kirjalikud ülesanded, on töölehed õpetajale abiks õpilaste kirjaoskuse ning kirjamärkide äratundmise arendamisel, mis omakorda aitab kokku hoida täiendavate ülesannete koostamisele või otsimisele kuluvat aega. Saadud vastustest ilmnes ka üllatav tõsiasi, et kõik küsitletud eksperdid on õpetamisel kasutanud isekoostatud õppematerjale. Sellest võib järeldada, et hetkel on suur vajadus eesti keele baasil koostatud hiina keele õppematerjalide järele. Ühtlasi kinnitab see ka eksperthinnangute abil saadud tagasiside usaldusväärst, sest kõigil vastanutel on olemas hiinakeelse õppematerjali koostamise kogemus.

Üheks töö piiranguks võib pidada, et eksperthinnangu kogumiseks kasutatud küsimustikku ei olnud võimalik eelnevalt valimi kriteeriumitele vastava eksperdiga piloteerida. Küsimustikule andsid enne uuringu läbiviimist tagasisidet kolm erinevat õppejõudu, mõlemad töö juhendajad ning magistr töö seminar juhendav õppejõud. Piloteerimisele seadis piirangud tõsiasi, et Eestis on hetkel vaid väga väike arv eksperte, kes hiina keelt valdavad ja seda ka eesti keelt emakeelena rääkivatele õpilastele õpetavad, mistõttu oli oluline kaasata uuringusse kõik eksperdid, kes nõustusid küsitluses osalema.

Teiseks töö kitsaskohaks võib lugeda, et töölehti ei olnud käesoleva töö raames võimalik õpilastega katsetada, mis oleks võimaldanud saada ka õpilaste tagasisidet töölehtedele. Lisaks õpetajate hinnangutele on sama oluline ka õpilaste tagasiside õppematerjalile (Wala, 2013). Keeleõpe sõltub paljuski juba omandatud keeletasemest ning ka õppematerjalist, mille baasil keeleõpe toimub. Uuringu läbiviimise hetkel ei olnud Eestis õpperühmasid, mis oleksid läbivalt oma õppetöös õpikut „Hiina keel“ (Gao & Läänemets, 2015) kasutanud ning mis oleks omakorda võimaldanud töölehti õpilastega katsetada. Teiste õppematerjalide abil õppides jäävad sisse erinevused omandatud sõnavaras ning käsitletud teemades. Seetõttu oleks töölehtede katsetamiseks olnud vajalik eelnevalt luua õpperühm, mis oleks läbinud õpiku vastavad peatükid pikema õppeperioodi vältel. Uuringu läbiviimiseks planeeritud piiratud aja jooksul ei olnud see aga teostatav.

Soovitused edasisteks uurimistöödeks. Järgnevate uurimistööde raames oleks vajalik keskenduda ka hiina keele kuulamis- ja rääkimisülesannete koostamisele. Kuna hiina keeles on neli tooni ja

üks neutraalne toon, on nende kuulamis- ja hääldusoskus uus ja võõras eesti emakeelega õppijale. Seetõttu oleks ülesannete koostamisel vajalik võtta arvesse, et õppija puutub esimest korda kokku tonaalse keele õppimisega. Koostades ka nii suulist kõnet kui kuulamisoskust arendavaid ülesandeid, saaks koostada tervikliku õppematerjali, kus on arvestatud kõigi keeleõppe nelja osaoskuse arendamisega (Graves, 2000).

Teine valdkond, mis vajaks täiendavat uurimist, on hiina keele õppematerjalid nooremale vanuserühmale, sealhulgas lastele. Üha suurenev huvi hiina keele õppimise vastu hõlmab järjest enam ka õppijaid nooremas vanuseastmes. Praktilise õppematerjali koostamise eeldus on, et koostajale on teada, millisele sihtrühmale õppematerjali koostatakse, sealhulgas mis vanuserühma õppijad kuuluvad (Dubin & Olshtain, 1991). Kuna nooremalt õppijatelt ei saa eeldada soravat võõrkeele, näiteks inglise keele oskust, on eriti vaja, et hiina keelt saaks õppida emakeele baasil.

Tänu sõnad

Soovin avaldada tänu kõigile neile, kes selle töö koostamisel on nõuannete, tähelepanekute ja suunamisega abiks ja toeks olnud. Eriti tahan tänada töö kahte juhendajat, Mart Tšernjuk'i ja Kristel Ruutmetsa ning magistritöö kirjutamist toetava aine õppejõudu Liina Leppa, kelle kõigi suunamisel ja toetusel töö valmis. Ilma neilt saadud tagasisideta oleks töö kirjutamisel jäänud puudu oskustest ja innukusest. Samuti soovin tänada õpiku „Hiina keel“ ühte autoritest Märt Läänemetsa, kelle lahkel loal sai töölehti õpiku juurde koostama hakata ning kõiki uuringus osalenud eksperte, kes võtsid aja, et töölehed põhjalikult läbi vaadata ning tagasisidet anda. Samuti pereliikmeid, kes sellel kiire eluperioodil väga mõistvad ja toetavad on olnud.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Malle Puksing / allkirjastatud digitaalselt / 25.05.2020

Kasutatud kirjandus

- Allen, J. R. (2008). Why learning to write Chinese is a waste of time: A modest proposal. *Foreign Language Annals*, 41(2), 237-251.
- Bi, Y., Han, Z., & Zhang, Y. (2009). Reading does not depend on writing, even in Chinese. *Neuropsychologia*, 47(4), 1193-1199.
- Brown, D. (2014). The power and authority of materials in the classroom ecology. *The Modern Language Journal*, 98(2), 658-661.
- Chang, L. Y., Xu, Y., Perfetti, C. A., Zhang, J., & Chen, H. C. (2014). Supporting orthographic learning at the beginning stage of learning to read Chinese as a second language. *International Journal of Disability, Development and Education*, 61(3), 288-305.
- Chen, T. (2019). Joint contributions of multilevel linguistic knowledge to character meaning retention in L2 Chinese. *Journal of Psycholinguistic Research*, 48(1), 129-143.
- Chinese Etymology* (s.a.). Külastatud aadressil <https://hanziyuan.net/#home>
- DeFrancis, J. (1986). *The Chinese language. Fact and fantasy*. Honolulu: University of Hawaii Press.
- Dubin, F., & Olshtain, E. (1991). *Course design. Developing programs and materials for language learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eesti keelevaldkonna arengukava 2019-2027. Keel loob väärtust (eelnõu)* (2017). Haridus- ja Teadusministeerium. Külastatud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/eesti_keelevalkonna_arengukava_eelnou_8.03.2018.pdf
- Eesti õigekeelsussõnaraamat* (2018). Külastatud aadressil <https://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=kirjam%C3%A4rk&F=M>
- Everson, M. E. (2011). Best practices in teaching logographic and non-Roman writing systems to L2 learners. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 249-274.
- Gao, J., & Läänemets, M. (2015). *Hiina keel*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

- Graves, K. (2000). *Designing language courses: A guide for teachers*. Canada: Thomson Learning.
- Guan, C. Q., Liu, Y., Chan, D. H., Ye, F., & Perfetti, C. A. (2011). Writing strengthens orthography and alphabetic-coding strengthens phonology in learning to read Chinese. *Journal of Educational Psychology, 103*(3), 509-522.
- Guan, C. Q., Perfetti, C. A., & Meng, W. (2015). Writing quality predicts Chinese learning. *Reading and Writing, 28*(6), 763-795.
- Guerrettaz, A. M., & Johnston, B. (2013). Materials in the classroom ecology. *The Modern Language Journal, 97*(3), 779-796.
- Gümnaasiumi riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I, 2011, 1,14*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014021?leiaKehtiv>
- Haridussilm (s.a.). Haridus- ja Teadusministeerium. Külastatud aadressil https://www.haridussilm.ee/?leht=alus_yld_6
- Herron, C., & Tomasello, M. (1992). Acquiring grammatical structures by guided induction. *The French Review, 65*(5), 708-718.
- Hsiung, H.-Y., Chang, Y.-L., Chen, H.-C., & Sung, Y.-T. (2017). Effect of stroke-order learning and handwriting exercises on recognizing and writing Chinese characters by Chinese as a foreign language learners. *Computers in Human Behavior, 74*, 303-310.
- Jin, X. (2019). The nature of the Chinese script. *Human Research in Rehabilitation, 9*(1), 99-101.
- Jolly, D., & Bolitho, R. (2011). A framework for materials writing. B. Tomlinson (Toim), *Materials Development in Language Teaching* (lk 107-134). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Kvalitatiivne sisuanalüüs*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Konfutsiuse Instituut (s.a.). Külastatud aadressil <https://www.tlu.ee/konfutsius>

- Lagerspetz, M. (2017). *Ühiskonna uurimise meetodid. Sissejuhatus ja väljajuhatus*. Tallinn: TLÜ Kirjastus.
- Laherand, M. (2008). *Kvalitativne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Sulesepp.
- Lai, C., Qi, X., Lü, C., & Lyu, B. (2018). The effectiveness of guided inductive instruction and deductive instruction on semantic radical development in Chinese character processing. *Language Teaching Research*, 1362168818805265.
- Letić, M. (2017). How should repeated gross mistakes in textbooks be treated? *Advances in physiology education*, 41(1), 99-99.
- Lo-Philip, S. W. (2014). Chinese L2 literacy practices: material and sociocultural considerations. *Language and Education*, 28(3), 237-250.
- Lukk, M., Koreinik, K., Kaldur, K., Vihman, V., Villenthal, A., Kivistik, K., & Pertšjonok, A. (2017). *Eesti keeleseisund*. Tartu: Tartu Ülikool ja Balti Uuringute Instituut (IBS).
- Maley, A. (2013). Creative approaches to writing materials. B. Tomlinson (Toim), *Developing Materials for Language Teaching* (lk 167- 188). London and New York: Bloomsbury Academic.
- McDonald, E. (2018). The “ideograph” and the 漢字 hànzi: A cross-cultural concept with two mutually invisible faces. *Translation and Interpreting Studies. The Journal of the American Translation and Interpreting Studies Association*, 13(2), 271-292.
- Mikk, J. (1995). Mida hinnata õppekirjanduses. *Haridus*, 2, 27-33.
- New World Encyclopedia* (s.a.). Külastatud aadressil
https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Simplified_Chinese_character
- Perfetti, C. A., Liu, Y., & Tan, L. H. (2005). The lexical constituency model: some implications of research on Chinese for general theories of reading. *Psychological review*, 112(1), 43-59.
- Põhikooli riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I, 2011, 01,14*. Külastatud aadressil
<https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011001?leiaKehtiv>

- Richards, J. C. (2006). Materials development and research—making the connection. *Regional Language Centre Journal*, 37(1), 5-26.
- Ruutmets, K. (2005). *Vocabulary Learning Strategies in Studying English as a Foreign Language*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Saarlo, K., & Sõrmus, E. (2008). *Kuidas õpetada erialakeelt. Metoodika käsiraamat*. Tallinn: Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus.
- Shen, H. (2004). Level of cognitive processing: Effects on character learning among non-native learners of Chinese as a foreign language. *Language and Education*, 18(2), 167-182.
- Shen, H. H., & Ke, C. (2007). Radical awareness and word acquisition among nonnative learners of Chinese. *The Modern Language Journal*, 91(1), 97-111.
- Shu, H. (2003). Chinese writing system and learning to read. *International Journal of Psychology*, 38(5), 274-285.
- Shu, H., Chen, X., Anderson, R. C., Wu, N., & Xuan, Y. (2003). Properties of school Chinese: Implications for learning to read. *Child development*, 74(1), 27-47.
- Simmons, R. V. (2017). Whence came Mandarin? Qīng guānhuà, the Běijīng dialect, and the national language standard in early Republican China. *Journal of American Oriental Society*, 137(1), 63-88.
- Zhai, M., & Fisher-Baum, S. (2018). Exploring the effects of knowledge of writing on reading Chinese characters in skilled readers. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 45(4), 724-731.
- Zhang, H. (2019). L1 Orthography in L2 Chinese Morphological Awareness: An Investigation of Alphabetic and Abugida Readers. *Journal of psycholinguistic research*, 48(1), 117-127.
- Taft, M., & Chung, K. (1999). Using radicals in teaching Chinese characters to second language learners. *Psychologia*, 42(4), 243-251.
- Takashima, A., & Verhoeven, L. (2019). Radical repetition effects in beginning learners of Chinese as a foreign language reading. *Journal of Neurolinguistics*, 50, 71-81.

- Tan, L. H., Spinks, J. A., Eden, G. F., Perfetti, C. A., & Siok, W. T. (2005). Reading depends on writing, in Chinese. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 102(24), 8781-8785.
- Tomlinson, B. (2011). Introduction: principles and procedures of materials development. B. Tomlinson (Toim), *Materials Development in Language Teaching* (lk 1-34). Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (2013a). Materials evaluation. B. Tomlinson (Toim), *Developing Materials for Language Teaching* (lk 21-48). London and New York: Bloomsbury Academic.
- Tomlinson, B. (2013b). Developing principled frameworks for material development. B. Tomlinson (Toim), *Developing Materials for Language Teaching* (lk 95-118). London and New York: Bloomsbury Academic.
- Wala, D. A. (2013). Publishing a coursebook: The role of feedback. B. Tomlinson (Toim), *Developing Materials for Language Teaching* (lk 63-87). London and New York: Bloomsbury Academic.
- Wei, B. (2017). Issues in teaching Chinese characters and strategies for foreign learners outside the Chinese character culture circle. *Gdańskie Studia Azji Wschodniej*, (11), 98-111.
- Wong, Y. K. (2017). The role of radical awareness in Chinese-as-a-second-language learners' Chinese character reading development. *Language Awareness*, 26(3), 211-225.
- Õunapuu, L. (2012). *Valimid kvantitatiivsetes ja kvalitatiivsetes uurimustes*. Külastatud aadressil <https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/27764/mugavusvalim.html>
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool.

Lisa 1. Töölehed õpiku „Hiina keel“ juurde

ESIMENE ÕPPETÜKK:

Kuupäevad ja arvsõnad

Dì yī kè: Rì qī hé shù-zì

第一课: 日期和数字

1. Kirjuta sõna hääldus ja toon.

一	_____	六	_____	十	_____
二	_____	八	_____	九	_____
三	_____	四	_____	五	_____

2. Mitu joont on igas kirjamärgis? Kirjuta arv joonele.

五	_____	三	_____	四	_____
九	_____	十	_____	六	_____

3. Ühenda arvud.

a) 七	10	f) 六	2
b) 五	3	g) 四	9
c) 十	8	h) 一	6
d) 八	5	i) 九	1
e) 三	7	j) 二	4

4. Kirjuta number hiina kirjamärkidega.

26 _____ 18 _____ 64 _____

54 _____ 73 _____ 47 _____

31 _____ 99 _____ 85 _____

5. Milline number on puudu.

a) 六, 七, _____, 九, 十, _____, 十二, 十三, 十四, _____, 十六, 十七

b) 二十二, 二十四, _____, 二十八, 三十, _____, 三十四,

c) 十, 二十, 三十, _____, 五十, _____, _____, 八十,

6. Kirjuta joonele nädalapäeva nimetus.

Esmaspäev _____

Teisipäev _____

Kolmapäev _____

Neljapäev _____

Reede _____

Laupäev _____

Pühapäev _____

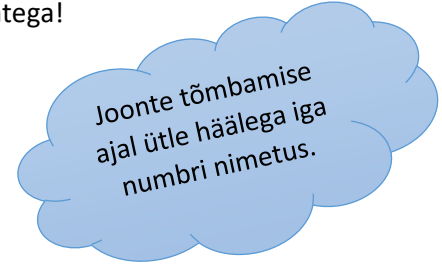
Milline seos on numbrite
ja nädalapäevade
nimetuste vahel?

Teadmiseks: Sõna 星期 (*xīng qī*) sünonüüm on 周 (*zhōu*), mille abil saab samuti nädalapäeva nimetusi öelda: 周一, 周二, 周三, 周四, 周五, 周六, 周日.

7. Leia tabelist ükskõik milline number 1 ja ühenda see joonega järjest numbritega 2,3,4...10. Punktirjoonega on algus ette näidatud. Kui jõuad 10-ni, siis jätkka ühendamist lähimast number 1-st. Vastuseks saad ühe kujundi.

★ Jälgi, et **kõik** 1-ga algavad jaded oleksid ühendatud joontega!

Kirjuta vastus siia: _____

六	二	四	五	二	十	九	八	二	七	五	九	十	二	四	九
五	三	八	七	六	五	八	七	十	八	五	二	五	三	二	三
二	九	五	二	十	九	四	三	二	一	十	九	八	二	五	六
十	四	七	十	八	一	八	十	九	七	五	四	六	七	四	十
一	八	*	二	六	五	二	五	八	六	十	九	五	二	六	九
二	九	十	四	三	九	三	八	五	九	二	五	五	三	五	二
三	六	三	八	七	十	四	二	七	三	十	七	二	八	九	四
四	十	七	九	三	六	五	九	五	二	四	九	十	七	十	三
五	四	六	十	五	二	十	八	十	八	五	三	三	六	一	二
六	五	九	一	五	六	九	十	八	七	六	九	二	五	八	十
七	四	八	二	一	二	三	二	三	四	三	四	五	四	十	三
八	三	七	三	十	七	四	一	十	五	二	九	六	三	九	五
九	二	九	四	九	二	五	十	五	六	一	十	七	二	八	十
十	一	八	五	八	三	六	九	二	七	十	四	八	一	五	七
八	五	四	六	七	四	七	八	五	八	九	二	九	十	七	九

8. Täida lüngad.

Jīn-tiān shì xīng-qī

今天 是 星期 _____ - Täna on kolmapäev.

Jīn-tiān

xīng-qī-wǔ

今天 _____ 星期 五 - Täna on reede.

shì xīng-qī-tiān

_____ 是 星期 天 - Täna on _____ .

Jīn-tiān shì xīng-qī-liù

今天 是 星期 六 - Täna _____ .

Zuó-tiān shì

昨天 是 _____ - Eile oli esmaspäev.

Mida ühist on numbrite ja kuude nimetuste vahel?

9. Kirjuta kalendrisse kuude nimetused.

<p>一月</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30</p>
<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30</p>	<p>.....</p> <p>一 二 三 四 五 六 日</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p>

10. Loe tekst ja vasta küsimustele.

Nǐ hǎo! Wǒ shì Xiǎo Lǐ. Jīn-tiān shì èr yuè shí-wǔ hào. Míng-tiān shì xīng-qī-tiān. Wǒ xīng-qī-yī dào xīng-qī-wǔ
你好! 我是小李。今天 是 二月 十五号。 明天 是 星期天。我 星期一到星期五

shàng-kè, xīng-qī-liù hé xīng-qī-tiān xiū-xí. Wǒ de
上课 (shàng kè - koolis käima), 星期六和星期天休息(xiūxi -puhkama)。我的

shēng-rì shì qī yuè èr-shí-bā hào, jīn-nián wǒ de shēng-rì shì zài xīng-qī-liù. Wǒ xiàn-zài èr-shí-èr suì.
生日是七月二十八号, 今年我的生日是在星期六。我 现在 二十二岁。

Jīn-tiān jǐ hào?

a) 今天几号? (Mis kuupäev täna on?)

Jīn-tiān shì xīng-qī jǐ?

b) 今天是星期几? (Mis nädalapäev täna on?)

Xiǎo Lǐ duō dà?

c) 小李多大? (Kui vana on Xiao Li?)

Nǐ duō dà?

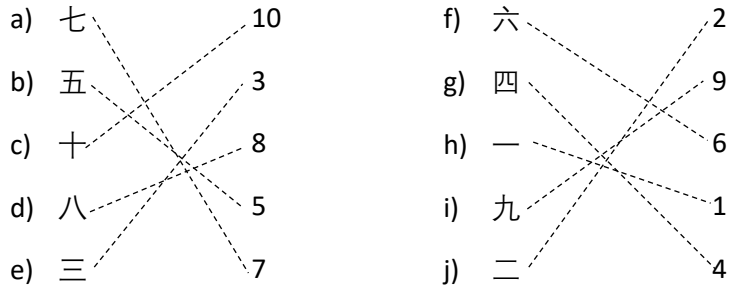
d) 你多大? (Kui vana sina oled?)

Selle peatüki lõpuks oskan:

- kirjutada numbreid 1- 99.
- kirjutada ja lugeda nädalapäevade ja kuude nimetusi.
- kirjutada enda telefoninumbrit.

Vastuste leht õpetajale

- 一 (yī), 二 (èr), 三 (sān), 六 (liù), 八 (bā), 四 (sì), 十 (shí), 九 (jiǔ), 五 (wǔ), 七 (qī)
- 五 (4 joont), 九 (2 joont), 三 (3 joont), 十 (2 joont), 四 (5 joont), 六 (4 joont)
-

- 二十六 (èr-shí-liù), 五十四 (wǔ-shí-sì), 三十一 (sān-shí-yī), 十八 (shí-bā), 七十三 (qī-shí-sān), 九十九 (jiǔ-shí-jiǔ), 六十四 (liù-shí-sì), 四十七 (sì-shí-qī), 八十 (bā-shí)
- 六, 七, 八, 九, 十, 十一, 十二, 十三, 十四, 十五, 十六, 十七
 - 二十二, 二十四, 二十六, 二十八, 三十, 三十二, 三十四
 - 十, 二十, 三十, 四十, 五十, 六十, 七十, 八十

- Esmaspäev 星期一 (xīng-qī-yī), Teispäev 星期二 (xīng-qī-èr), Kolmapäev 星期三 (xīng-qī-sān), Neljapäev 星期四 (xīng-qī-sì), Reede 星期五 (xīng-qī-wǔ), Laupäev 星期六 (xīng-qī-liù), Pühapäev 星期天/星期日 (xīng-qī-tiān/xīng-qī-rì)

7.

六	二	四	五	二	十	九	八	二	七	五	九	十	二	四	九
五	三	八	七	六	五	八	七	十	八	五	二	五	三	二	三
二	七	五	二	十	九	四	三	三	一	九	八	二	五	六	
四	七	八	一	八	十	九	七	五	四	六	七	四	十		
十	八	*	二	六	五	二	五	八	六	十	九	五	二	六	九
三	九	十	四	三	九	三	八	五	九	二	五	三	五	二	
三	六	三	九	六	十	四	二	七	三	十	七	二	八	三	
四	十	九	三	五	二	九	五	二	四	九	十	七	三		
五	四	六	十	五	二	十	八	八	五	三	三	六	二		
六	五	九	一	五	六	九	八	七	六	九	二	五	八	十	三
七	四	八	三	二	三	二	五	三	四	九	三	四	三		
八	三	七	三	七	四	四	十	五	三	九	六	三	九	五	
九	十	九	四	九	二	五	十	五	六	一	七	三	八	七	
十	一	八	五	八	三	六	九	二	七	十	四	八	七	五	
八	五	四	六	七	四	七	八	五	八	九	二	九	七	九	

8.

Jīn-tiān shì xīng-qī

今天是星期 三 - Täna on kolmapäev.

Jīn-tiān shì xīng-qī-wǔ

今天 是 星期五 - Täna on reede.

shì xīng-qī-tiān

今天 是星期天 - Täna on pühapäev.

Jīn-tiān shì xīng-qī-liù

今天是星期六 - Täna on laupäev.

Zuó-tiān shì

昨天 是 星期一 - Eile oli esmaspäev.

10.

a) Mis kuupäev täna on? 今天是二月十五号。/ *Jīn-tiān shì èr yuè shí-wǔ hào.*

b) Mis nädalapäev täna on? 今天是星期六。/ *Jīn-tiān shì xīng-qī-liù.*

c) Kui vana on Xiao Li? 小李二十二岁。/ *Xiǎo Lǐ èr-shí-èr suì.*

KOLMAS ÕPPETÜKK:

Loomad ja toiduained

Dì sān kè: Dòng-wù hé yǐn-shí

第三课: 动物和 饮食

1. Kirjuta sõna hääldus ja toon.

牛	_____	面条	_____	牛奶	_____
咖啡	_____	米饭	_____	猪肉	_____
鸡	_____	土豆	_____	马	_____
黄瓜	_____	茄子	_____	苹果	_____

2. Tõmba ring ümber õigele kirjamärgile.

Xīguā	西瓜	西瓜	西呱	Jīròu	鸡肉	级肉	鸡内	鹄肉	
Cǎoméi	早莓	草莓	草莓	蕈莓	Wǔ yuè	吾月	五曰	五玥	五月
Chéngzhī	登汁	橙十	橙汀	橙汁	Hóngchá	虹茶	红茶	红捺	红余
Yáng	样	养	羊	兰	Niú'nǎi	泔奶	午奶	牛奶	牛仍

3. Tõmba ring ümber joonele, mida kirjutatakse kirjamärgis esimesena. Kirjuta see joon eraldi välja.

汽水	_____	_____	马	_____	红茶	_____	_____
米饭	_____	_____	兔	_____	西瓜	_____	_____

5. Täida tabel.

Võtmemärk	Kirjamärk	Hääldus	Tähendus
⚔	草莓		
			õun
		xiāngjiāo	
		pú tao	
	菠萝		ananass
☞		píjiǔ	
	橙汁		apelsínimahl
			gaseeritud jook
	白酒		

6. Täida lüngad.

a) *Nǐ shǔ* _____ ? *Wǒ shǔ gǒu*
 你属 _____ ? 我属 狗。

b) *Nǐ shǔ tù ma? Shì, wǒ shǔ* _____ 。

c) *Nǐ hē* _____ *ma? Bù hē, wǒ hē hōng-chá*
 你喝 _____ 吗? 不喝, 我喝 红茶。

d) *Nǐ ài* _____ *shén-me? Wǒ ài chī shuǐ-guǒ.*
 你爱 _____ 什么? 我爱吃水果。

7. Uuri järgnevaid paberlõike pilte. Püüa arvata, mis looma-aastat on pildil kujutatud.

8. Kirjuta, millise looma-aastale vastab järgnev aastaarv.

Õpik lehekülg 118

a) 2014 _____

d) 一九九九 _____

b) 2020 _____

e) 一九七六 _____

c) 2018 _____

f) 一九八一 _____

11. Loe tekst ja vasta küsimustele.

Nǐ hǎo! Wǒ jiào Xiǎo Lǐ. Wǒ hěn xǐ-huān chī ròu, wǒ bù ài chī shū-cài. Wǒ zuì xǐ-huān
你好! 我叫 小李。我很喜欢 吃 肉, 我不爱 吃 蔬菜 (shūcài – köögiviljad)。我最喜欢

chī jī-ròu hé niú-ròu. Zhōng-guó rén ài chī mǐ-fàn huò-zhě miàn-tiáo. Ài-shā-ní-yǎ-rén ài chī tǔ-dòu. Wǒ mā-mā
吃 鸡肉 和 牛肉。中 国 人 爱 吃 米 饭 或 者 面 条。爱 沙 尼 亚 人 爱 吃 土 豆。我 妈 妈

hěn shǎo chī ròu, tā gèng xǐ-huān chī shū-cài. Wǒ bà-ba gēn wǒ yī-yàng, yě hěn xǐ-huān chī ròu. Měi cì chī-fàn
很 少 吃 肉, 她 更 喜 欢 吃 蔬 菜。我 爸 爸 跟 我 一 样, 也 很 喜 欢 吃 肉。每 次 吃 饭

hòu wǒ yě huì chī diǎn shuǐ-guǒ, bǐ-rú píng-guǒ, xī-guā, chéng-zi děng děng Wǒ yě xǐ-huān hē
后 我 也 会 吃 点 水 果, 比 如 苹 果, 西 瓜, 橙 子 等 等 (děng děng-jne)。我 也 喜 欢 喝

hōng-chá hé lǜ-chá. Nǐ xǐ-huān chī shén-me
红 茶 和 绿 茶。你 喜 欢 吃 什 么?

Xiǎo Lǐ xǐ-huān chī shén-me?

a) 小 李 喜 欢 吃 什 么? (Mida Xiao Li'le meeldib süüa?)

Xiǎo Lǐ mā-mā xǐ-huān chī shén-me?

b) 小 李 妈 妈 喜 欢 吃 什 么? (Mida meeldib süüa Xiao Li emale?)

Xiǎo Lǐ chī shén-me shuǐ-guǒ?

c) 小 李 吃 什 么 水 果? (Milliseid puuvilju Xiao Li sööb?)

Selle peatüki lõpuks oskan:

- kirjutada ja lugeda lauseid looma-aastate kohta.
- kirjutada ja lugeda köögiviljade, puuviljade ja jookide nimetusi.
- koostada lauseid ja küsimusi selle kohta, mis looma-aastal olen sündinud ning mida mulle meeldib süüa ja juua.

Vastuste leht õpetajale

1. 牛(niú), 咖啡(kā-fēi), 鸡(jī), 黄瓜(huáng-guā), 面条(miàn-tiáo), 米饭(mǐ-fàn), 土(tǔ-dòu), 茄子(qié-zi), 牛奶(niú-nǎi), 猪肉(zhū-ròu), 马(mǎ), 苹果(píng-guǒ)

2. Xīguā 西瓜 西瓜 四瓜 西瓜
Cǎoméi 草莓 草莓 草莓 草莓
Chéngzhī 橙汁 橙十 橙汀 橙汁
Yáng 样 养 羊 兰

Jīròu 鸡肉 级肉 鸡内 鹅肉
Wǔ yuè 吾月 五曰 五玥 五月
Hóngchá 虹茶 红茶 红搽 红余
Niúnnǎi 泔奶 午奶 牛奶 牛仍

5.

Võtmemärk	Kirjamärk	Hääldus	Tähendus
☞	草莓	cǎo méi	maasikas
	苹果	píng guǒ	õun
	香蕉	xiāng jiāo	banaan
	葡萄	pú tao	viinamari
	菠萝	bō luó	ananass

☞	啤酒	pí jiǔ	õlu
	橙汁	chéng zhī	apelsinimahl
	汽水	qì shuǐ	gaseeritud jook
	白酒	bái jiǔ	riisiviin

6.

Nǐ shǔ _____ Wǒ shǔ gǒu
a) 你属 什么 ? 我属 狗。

Nǐ shǔ tù ma? Shì, wǒ shǔ
b) 你属兔吗? 是, 我属 兔 。

Nǐ hē _____ ma?
c) 你喝 牛奶/ 果汁/ 水 吗?

Bù hē, wǒ hē hōng-chá
不喝, 我喝 红 茶。

Nǐ ài _____ shén-me? Wǒ ài chī shuǐ-guǒ.
d) 你爱 吃 什么? 我爱吃 水果。

7.

狗 (koera)

猴 (ahvi)

兔 (jänes)

龙 (draakoni)

8. a) 2014 马 (hobuse) d) 一九九九 兔 (jänes)
b) 2020 鼠 (hiire) e) 一九七六 龙 (draakoni)
c) 2018 狗 (koera) f) 一九八一 鸡 (kana/kuke)

9.

chī wǒ ròu ài zhū
a) 吃 我 肉 爱 猪 : 我爱吃猪肉。

hé xī-guā wǒ chī cǎo-méi xǐ-huān mā-mā
b) 和 西瓜 我 吃 草莓 喜欢 妈妈 : 我妈妈喜欢吃西瓜和草莓。

shén-me nǐ shǔ shǔ yáng wǒ
c) 什么 你 属 属 羊 我 ? 。 : 我属羊。你属什么?

hē chéng-zhī shén-me wǒ nǐ hē guǒ-zhī
d) 喝 橙汁 什么 我 你 喝 果汁 。 ? : 你喝什么果汁? 我喝橙汁。

10.

Milliseid köögiviljatoite telliti? 炒茄子 / 西红柿炒鸡蛋

Mida telliti joogiks? 橙汁

Millistest toiduainetest koosneb toit, mis oli kõige kallim? 西红柿, 鸡蛋

11.

Mida Xiao Li'le meeldib süüa? 小李喜欢吃鸡肉和牛肉。 / Xiǎo Lǐ xǐhuān chī jīròu hé niúròu.

Mida meeldib süüa Xiao Li emale? 小李妈妈喜欢吃蔬菜。 / Xiǎo Lǐ māmā xǐhuān chī shūcài.

Milliseid puuvilju Xiao Li tavaliselt sööb? 小李吃苹果, 西瓜和橙子。 / Xiǎo Lǐ chī píngguǒ, xīguā hé chéngzi.

Piltide lingid:

<https://www.yellowbridge.com/chinese/character-stroke-order.php?word=%E8%82%89>

<https://www.yellowbridge.com/chinese/character-stroke-order.php?word=%E7%BE%8A>

<https://www.yellowbridge.com/chinese/character-stroke-order.php?word=%E6%B1%81>

<https://www.yellowbridge.com/chinese/character-stroke-order.php?word=%E5%90%83>

https://image.baidu.com/search/de-tail?ct=503316480&z=0&ipn=d&word=%E5%89%AA%E7%BA%B8%E7%8B%97%E5%B9%B4&step-word=&hs=0&pn=21&spn=0&di=66220&pi=0&rn=1&tm=baiduimage-de-tail&is=0%2C0&istype=0&ie=utf-8&oe=utf-8&in=&cl=2&lm=-1&st=undefi- ned&cs=3049832239%2C2535788226&os=1262771484%2C2973081911&si- mid=3300949854%2C4267432055&ad- picid=0&lpn=0&ln=1008&fr=&fmq=1582826148126 R&fm=&ic=undefined&cs=undefined&hd=undefi- ned&latest=undefined©right=undefined&se=&sme=&tab=0&width=undefined&height=undefi- ned&face=undefined&ist=&jit=&cg=&bdtype=0&oriquery=&ob- jurl=http%3A%2F%2Fpic.90sjimg.com%2Fde- sign%2F00%2F05%2F78%2F29%2F5a2d2cad4b4d.png&fromurl=ippr_z2C%24qAzdH3FAzdH3Fla- fj3t_z%26e3Bv54AzdH3F7vwtAzdH3F8nmnm9_z%26e3Bip4s&gsm=14&rpstart=0&rpnm=0&is- list=&querylist=&force=undefined

https://image.baidu.com/search/de-tail?ct=503316480&z=0&ipn=d&word=%E5%89%AA%E7%BA%B8%E7%8C%B4%5E%B9%B4&step-word=&hs=0&pn=218&spn=0&di=65230&pi=0&rn=1&tm=baiduimage-de-tail&is=0%2C0&istype=0&ie=utf-8&oe=utf-8&in=&cl=2&lm=-1&st=undefi- ned&cs=2583920424%2C3556263672&os=1540503202%2C97094986&si- mid=78623599%2C816812706&adpicid=0&lpn=0&ln=869&fr=&fmq=1582826227724 R&fm=&ic=un- defined&cs=undefined&hd=undefined&latest=undefined©right=undefi- ned&se=&sme=&tab=0&width=undefined&height=undefined&face=undefi- ned&ist=&jit=&cg=&bdtype=0&oriquery=&ob- jurl=http%3A%2F%2Fwww.2fimg.com%2Fattachm- ent%2Fforum%2F201602%2F03%2F1901171e1eek3tea5vyya8.jpg&fro- murl=ippr_z2C%24qAzdH3FAzdH3F0oo_z%26e3Bt-kjt_z%26e3Bv54AzdH3FkwyAzdH3Fp6jw- l0maa8-8-8_z%26e3Bip4s&gsm=2&rpstart=0&rpnm=0&islist=&querylist=&force=undefined

https://image.baidu.com/search/de-tail?ct=503316480&z=0&ipn=d&word=%E5%89%AA%E7%BA%B8%E5%85%94%E5%B9%B4&step-word=&hs=0&pn=10&spn=0&di=52470&pi=0&rn=1&tm=baiduimage-de-tail&is=0%2C0&istype=2&ie=utf-8&oe=utf-8&in=&cl=2&lm=-1&st=-1&cs=4011854979%2C2814627420&os=1195046065%2C2432197549&si- mid=4176131196%2C824870402&adpicid=0&lpn=0&ln=891&fr=&fmq=1582826085379 R&fm=re- sult&ic=&cs=undefined&hd=0&latest=0©right=0&se=&sme=&tab=0&width=&height=&face=undefi- ned&ist=&jit=&cg=&bdtype=0&oriquery=&objurl=http%3A%2F%2Fwww.5068.com%2Fup- loads%2Fallimg%2F130703%2F15045G105-0.jpg&fro- murl=ippr_z2C%24qAzdH3FAzdH3F0oo_z%26e3Bcamb_z%26e3Bv54AzdH3F3twgzi- tAzdH3F8b8lam_z%26e3Bip4s&gsm=b&rpstart=0&rpnm=0&islist=&querylist=&force=undefined

https://image.baidu.com/search/de-tail?ct=503316480&z=0&ipn=d&word=%E5%89%AA%E7%BA%B8%E9%BE%99%E5%B9%B4&step-word=&hs=0&pn=7&spn=0&di=63580&pi=0&rn=1&tm=baiduimage-de-tail&is=0%2C0&istype=2&ie=utf-8&oe=utf-8&in=&cl=2&lm=-1&st=-1&cs=1630919038%2C11744702&os=112849972%2C1274033432&si- mid=4173935658%2C516882325&adpicid=0&lpn=0&ln=1099&fr=&fmq=1582826391633 R&fm=re- sult&ic=&cs=undefined&hd=&latest=©right=&se=&sme=&tab=0&width=&height=&face=undefi- ned&ist=&jit=&cg=&bdtype=0&oriquery=&ob- jurl=http%3A%2F%2Fwww.xiaowu.com%2Fzimg%2F4%2F3%2F1475903092939527%2FT1Cb3VFIX bXXXXXXX_110-item_pic.jpg&fro- murl=ippr_z2C%24qAzdH3FAzdH3F0oo_z%26e3Bstwo7_z%26e3Bv54AzdH3Fpw2ffAzdH3F%25E1%25BE%251%25E6%25bc%25BE%25Ee%251B%25BE%25Em%25A8%25bb&gsm=8&rpstart=0&rpnm=0&islist=&querylist=&force=undefined

https://image.baidu.com/search/detail?ct=503316480&z=0&ipn=d&word=%E7%8B%B9%E8%8F%9C%E5%8D%95&step-word=&hs=0&pn=279&spn=0&di=8250&pi=0&rn=1&tm=baiduimage-detail&is=0%2C0&istype=2&ie=utf-8&oe=utf-8&in=&cl=2&lm=-1&st=-1&cs=3094099765%2C116527059&os=3925157068%2C954299737&simid=0%2C0&adpicid=0&lpn=0&ln=1036&fr=&fmq=1582828961494 R&fm=result&ic=&cs=undefined&hd=&latest=©right=&se=&sme=&tab=0&width=&height=&face=undefined&ist=&jit=&cg=&bdtype=0&oriquery=&objurl=http%3A%2F%2Fwww.62a.net%2Fbimg%2Fimg02%2Fba0%2Fuploaded%2F14%2F3944441255%2FTB2_342D KSSBuNiy0fXxbBpVXA_!3944441255.jpg_b.jpg&fromurl=ippr_z2C%24qAzdH3FAzdH3F0oo_z%26e3Bmdw_z%26e3Bip4s&gsm=118&rpstart=0&rpnm=0&islist=&querylist=&force=undefined

VIIES ÕPPETÜKK:

Kellaajad ja päevakava

Dì wǔ kè: Shí-jiān hé rì-chéng

第五课: 时间和日程

1. Kirjuta sõna hääldus ja toon.

点	_____	早餐	_____	晚餐	_____
下午	_____	说	_____	起床	_____
去	_____	上午	_____	睡觉	_____

2. Mitu joont on kirjamärgis? Kirjuta joonte arv.

我	_____	上	_____	半	_____
点	_____	餐	_____	班	_____

3. Kirjuta sõna hääldusele peale toon.

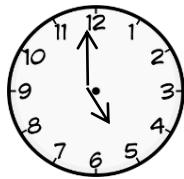
天	tian	午餐	wu can
早上	zao shang	下学	xia xue
睡觉	shui jiao	下班	xia ban

4. Tõmba ring ümber kirjamärkidele, kus esineb sama võtmemärk nagu kollases tulbas toodud sõnal.

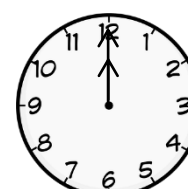
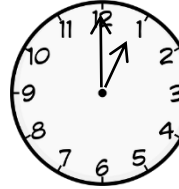
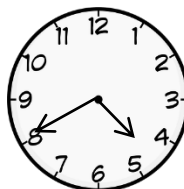
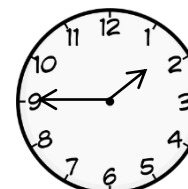
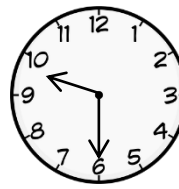
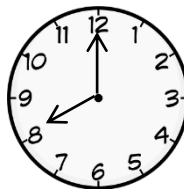
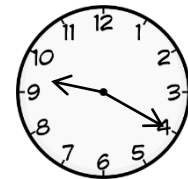
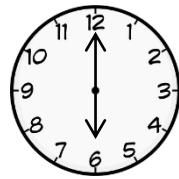
点	我	热	签	煮	然
吃	问	电	唱	散	听
日	早	共	星	时	上
月	期	散	旗	朋	班

Leia mõne kirjamärgi tähendus, mida sa veel ei tea. Kas märkad mingit sarnasust sõnade tähenduses, milles on sama võtmemärk?

5. Kirjuta kellaeg.

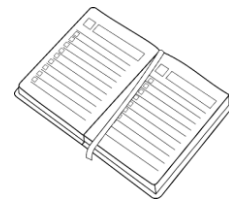

五点

6. Ühenda joonega.

- a) 我早上七点 上课。
- b) 我晚上九点半 睡觉。
- c) 我下午一点 去跑步。
- d) 他晚上五点 起床。
- e) 我们明天上午八点 吃午饭。

7. Kirjuta enda päevakava kasutades alltoodud väljendeid.

7:00	我 上午七点
8:00	
12:00	
17:00	
18:00	
22:00	

起床 睡觉 下班 上班 吃晚餐 吃午餐

8. Pane kokku õiged ajamääruse sõnad.

Word puzzle components:

- Green boxes: 经, 偶, 很, 一, 有, 从
- Red boxes: 常, 时, 不, 尔, 少, 般

A line connects the character '一' (one) to '般' (general), forming the word '一般'.

Word completion boxes:

一般 [] [] [] [] []

9. Reasta eelmises harjutuses toodud sõnad sageduse alusel. Moodusta laused.

enamasti		_____	+ kell 12 lõunat sööma
sageli		_____	+ raamatut lugema
mõnikord		_____	+ sporti tegema
harva		_____	+ kell 4 tööd lõpetama
väga harva		_____	+ filmi vaatama
mitte kunagi		_____	+ kell 8 magama minema

我一般十二点吃午餐。

10. Loe tekst ja vasta küsimustele.

Nǐ hǎo. Wǒ shì Lǐ lǎo-shī. Wǒ měi-tiān liù diǎn bàn qǐ-chuáng. Wǒ qī diǎn shí-wǔ qù shàng-bān. Wǒ xīng-qī-yī
你好。我是李老师。我每天六点半起床。我七点十五去上班。我星期一
dào xīng-qī-wǔ gōng-zuò. Zhōng-wǔ shí-èr diǎn chī wǔ-cān. Suī-rán wǒ xǐ-huān chī wǔ-cān hòu wǔ-shuì, dàn-shì
到星期五工作。中午十二点吃午餐。虽然我喜欢吃午餐后午睡，但是
shàng-bān de shí-hòu wǒ bù-néng shuì wǔ-jiào. Xià-wǔ yī-diǎn wǒ jì-xù gōng-zuò. Měi-tiān
上班的时候我不能睡午觉。下午一点我继续(jìxù – jätkama)工作。每天
xià-wǔ wǔ diǎn xià-bān. Xià-bān hòu wǒ ǒu-ěr qù pǎo-bù. Wǒ pǎo-bù yī-gè xiǎo-shí. Yǒu-shí-hòu xià-bān hòu
下午五点下班。下班后我偶尔去跑步。我跑步一个小时。有时候下班后
wǒ yě qù kàn diàn-yǐng. Xīng-qī-liù hé xīng-qī-rì wǒ cóng-lái bù qǐ-chuáng nà-me zǎo. Zhōu-mò wǒ yī-bān qù jiàn
我也去看电影。星期六和星期日我从来不起床那么早。周末我一般去见
péngyǒu, gēn tā-men yì-qǐ chī wǔ-cān. Wǔ-cān hòu wǒ yě huì shuì wǔ-jiào. Nǐ yī-bān zhōu-mò zuò shén-me?
朋友，跟他们一起吃午餐。午餐后我也会睡午觉。你一般周末做什么？

Lǐ lǎo-shī jǐ diǎn qǐ chuáng?

a) 李老师几点起床？

Lǐ lǎo-shī jǐ diǎn qù shàng-bān?

b) 李老师几点去上班？

Xià-bān hòu Lǐ lǎo-shī ǒu-ěr zuò shén-me?

c) 下班后李老师偶尔做什么？

Xià-bān hòu Lǐ lǎo-shī yǒu-shí-hòu zuò shén-me?

d) 下班后李老师有时候做什么？

Selle peatüki lõpuks oskan:

- kirjutada ja lugeda kellaegu.
- kirjutada ja lugeda oma päevakava.
- Kirjutada, kui sagedasti midagi teen.

Vastuste leht õpetajale

1. 点(diǎn), 下午(xià-wǔ), 去(qù), 早餐(zǎo-cān), 说(shuō), 上午(shàng-wǔ), 晚餐(wǎn-cān), 起床(qǐ-chuáng), 睡觉(shuì-jiào)

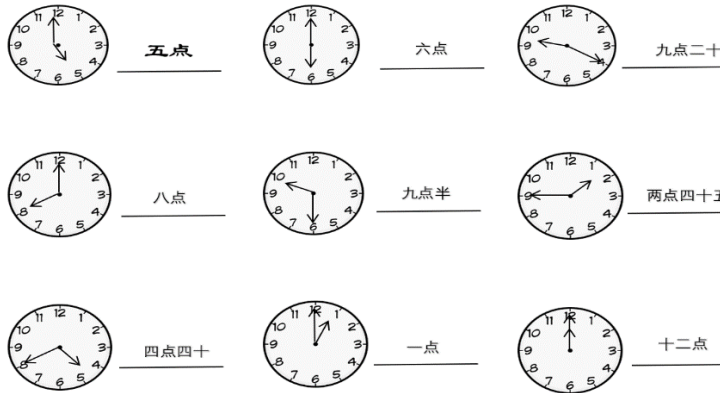
2. 我(7 joont), 点(9 joont), 上(3 joont), 餐(16 joont), 半(5 joont), 班(10 joont)

3. 天(tiān), 早上(zǎo-shang), 睡觉(shuì-jiào), 午餐(wǔ-cān), 下学(xià-xué), 下班(xià-bān)

4.

点	我	热	签	煮	然
吃	问	电	唱	散	听
日	早	共	星	时	上
月	期	散	旗	朋	班

5.

6.

- a) 我早上七点 上课。
- b) 我晚上九点半 睡觉。
- c) 我下午一点 去跑步。
- d) 他晚上五点 起床。
- e) 我们明天上午八点 吃午饭。

7.

7:00	我七点起床。
8:00	我八点上班。
12:00	我十二点吃午餐。
17:00	我下午五点下班。
18:00	我晚上六点吃晚餐。
22:00	我晚上十点睡觉。

8.

一般	从不	偶尔	有时	很少	经常
----	----	----	----	----	----

9.

enamasti		一般	+	kell 12 lõunat sööma
sageli		经常	+	raamatut lugema
mõnikord		有时	+	sporti tegema
harva		偶尔	+	kell 4 tööd lõpetama
väga harva		很少	+	filmi vaatama
mitte kunagi		从不	+	kell 8 magama minema

我一般十二点吃午餐。

我经常看书。

我有时运动。

我偶尔四点下班。

我很少看电影。

我从不晚上八点睡觉。

10. a) Mis kell õpetaja Li hommikuti ärkab? 李老师每天六点半起床。

b) Mis kell ta tööle läheb? 他七点十五分去上班。

c) Mida ta teeb vahel harva peale tööd? 他偶尔下班后去跑步。

d) Mida teeb ta mõnikord peale tööd? 他有时候下班后去看电影。

SEITSMES ÖPPETÜKK:

Aastaajad ja ilm

Dì qī kè: Jì-jíé hé tiān-qì

第七课: 季节和天气

1. Kirjuta sõna hääldus ja toon.

夏天 _____ 春天 _____ 冷 _____
 下雪 _____ 风 _____ 下雨 _____
 秋天 _____ 冬天 _____ 天气 _____

2. Ühenda joonega.

	Jì jiè		Guǎ féng
1. 季节	Jì jié	3. 刮风	Guā féng
	Jī jiě		Guā fēng
	Tiānqì		Chūntiān
2. 天气	Tiān qí	4. 春天	Chún tiān
	Tiān qī		Chǔn tiān

3. Kirjuta sõnade juurde tähendus ja hääldus. Seejärel paiguta sõnad joonte arvu järgi tabelisse.

秋 _____ 凉 _____
 雨 _____ 刮 _____ 念 _____
 病 _____ 春 _____
 疼 _____ 季 _____

8 joont	9 joont	10 joont
刮		

4. Kirjuta kirjamärgid.

月 + 土 = 肚
月 + _____ = 腰
_____ + 退 = 腿
月 + _____ = 脚

疒 + _____ = 疼
_____ + 甬 = 痛
疒 + _____ = 病

Millist seost märkad nende sõnade kirjapildis?

Milline seos on nende sõnade kirjapildi ja tähenduse vahel?

5. Millise aastaajaga on tegu? Kirjuta lause, mis kirjeldab seda aastaaega.

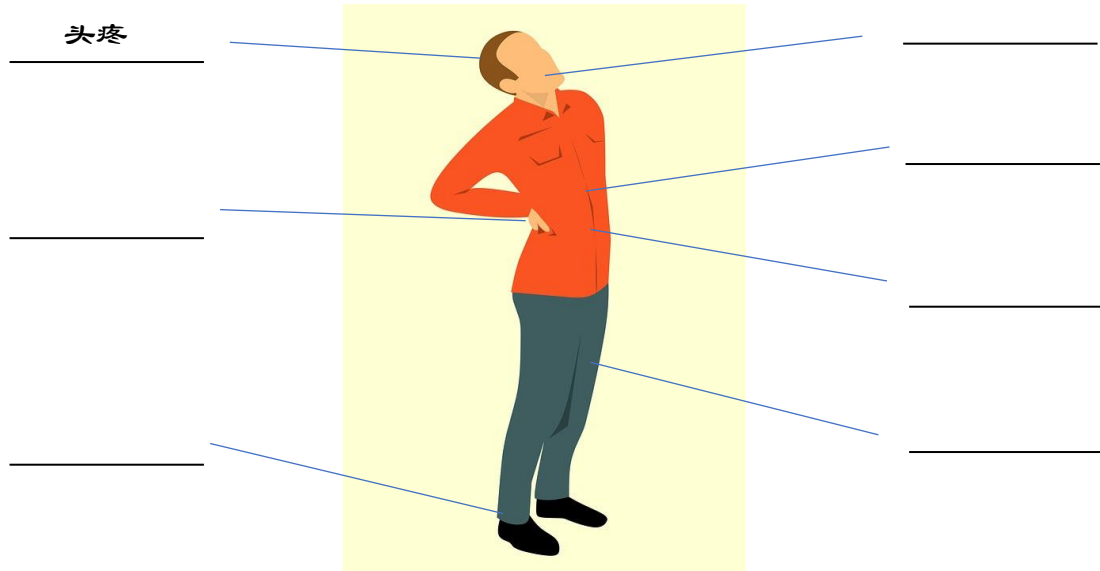

刮风 下雨
下雪 热
冷 开花

6. Kirjuta, millise tervisehädaga on tegu.

Teadmiseks: veel üks levinud viis kirjeldada tervisehäda on üldisem lause – 我不舒服 (wǒ bù shūfú), mis otsetõlkes tähendab 'mul ei ole mugav olla' ehk 'ma ei tunne end hästi'. Selle väljendiga antakse mõista, et tervis pole kõige parem, kuid jäetakse täpsustamata, mis tervisehädaga on tegu.

7. Kasuta lauses 了 järelliidet, et kirjeldada olukorra muutust.

a) 今天下雨。 → _____

b) 天气冷。 → _____

c) 我下课。 → _____

d) 苹果贵。 → _____

8. Tee lausest jaatus-eitusküsimused.

a) 你是中国人。

你是不是中国人?

你是中国人不是?

b) 你有钱。

c) 你可以吃苹果。

9. Korda üle sõnade tähendus ja hääldus. Leia sõnad allolevast tabelist ja tõmba ring ümber.

1. 天气	6. 腰疼	11. 夏天	16. 秋天
2. 冬天	7. 春天	12. 星期七	17. 下雨
3. 胃疼	8. 雨伞	13. 苹果	18. 中国人
4. 喜欢	9. 牙疼	14. 头疼	19. 鸡肉
5. 季节	10. 六十块	15. 西瓜	20. 下午

Vihje: sõnad võivad olla kirjutatud ka paremalt vasakule, alt üles ja diagonaalis.

疼	头	一	天	洗	雨	班	滑	雪	肉
影	咯	能	有	牙	伞	她	写	春	饼
电	你	线	胃	疼	去	西	天	利	鸡
看	是	喜	十	人	东	热	冬	肉	三
谈	星	欢	感	买	天	气	应	苹	果
问	期	期	季	块	十	六	喜	电	六
用	七	令	节	羊	头	瓜	米	饭	睡
然	中	冷	特	我	下	雨	腰	星	觉
瓜	随	国	爱	天	雨	疼	下	影	天
西	而	吃	人	夏	豆	午	路	秋	瓜

10. Loe tekst ja vasta teksti sees olevatele küsimustele.

我最喜欢的季节是秋天。我喜欢秋天因为这个季节的天气不冷不热。秋天的时候也能看到漂亮的红叶。秋天也可以吃到各样的水果，比如西瓜，李子和柿子。我最爱吃柿子。我觉得十月买柿子最好，因为那时候柿子不贵而且很甜。你最喜欢吃什么水果? 我不喜欢冬天因为冬天天气冷，刮大风。你觉得冬天的天气怎样? 我也不会滑雪所以冬天我很少出门。如果我看到外面下雪了，我就不想出去。 你喜欢什么季节?

Selle peatüki lõpuks oskan:

- kirjutada ja lugeda lauseid aastaegade ja ilma kohta.
- kirjutada ja lugeda lauseid levinumate tervisehädade kohta .
- koostada jaatus-eitusküsimusi vähemalt kolmel erineval viisil.

Vastuste leht õpetajale

1. 夏天 (xià-tiān), 下雪 (xià-xuě), 秋天 (qiū-tiān), 春天 (chūntiān), 风 (fēng),
冬天 (dōng-tiān), 冷 (lěng), 下雨 (xià-yǔ), 天气 (tiān-qì)

2.

1. 季节 Jì jié
Jì jié

3. 刮风 Guā fēng
Guā fēng

2. 天气 Tiānqì
Tiān qì
Tiān qì

4. 春天 Chūntiān
Chūn tiān
Chūn tiān

3.

8	9	10
joont	joont	joont
刮	怎	凉
季	秋	疼
雨	春	病

4.

月 + 土 = 肚
月 + 土 = 腰
月 + 退 = 腿
月 + 土 = 脚

疒 + 冬 = 疼
疒 + 甬 = 痛
疒 + 丙 = 病

5.

夏天

冬天

秋天

春天

刮风 下雨

下雪 热

冷 开花

夏天很热。

冬天很冷。

秋天刮风和下雨。

春天开花。

Piltide lingid:

<https://pixabay.com/illustrations/pain-back-model-adult-backache-3009613/>

<https://pixabay.com/photos/big-tree-lonely-handsome-age-3443533/>

<https://pixabay.com/photos/tree-winty-hoarfrost-branch-iced-1959267/>

<https://pixabay.com/photos/tree-fall-fall-colors-fall-leaves-99852/>

<https://cn.dreamstime.com/库存照片/开花的苹果树在春天的庭院里-image67426302>

Lisa 2. Tagasiside ankeet

Lugupeetud hiina keele õpetaja!

Aitäh, et olete valmis andma oma hinnangut töölehtedele, mis on koostatud kirjutamise õppimiseks õpiku "Hiina keel" (Gao & Läänemets, 2015) juurde. Palun Teil eelnevalt tutvuda nii töölehtede sisu, kui ka õpiku vastavate peatükkidega ning anda vastus allolevatele küsimustele. Enamike õppematerjali puudutavate küsimuste juurde on lisatud võimalus teha parandusettepanekuid, anda soovitusi ning oma vastuseid täpsustada, mis on omakorda oluliseks infoks, et saaksin vajadusel töölehti parandada ja täiendada. Ankeet on seadistatud nii, et täiendavad vastused ja parandusettepanekuid saab teha vaid nendele küsimuste juurde, kus te seda ise soovite ja vajalikuks peate. Teie vastused ja isik on anonüümsed, Teie isik ei kajastu magistritöös. Kogutud andmeid kasutan anonüümselt kokkuvõtete tegemiseks ning paranduste sisseviimiseks.

Küsimuste tekkides, palun võtke minuga ühendust: malle.puksing@gmail.com

Tänan!

ÜLDINFO

1. Kui kaua olete hiina keele õpetamise või sellega seonduvate tegevustega kokku puutunud? *

- 0-2 aastat
- 3-6 aastat
- 7 või enam aastat

2. Milliste hiina keelega seonduvate tegevustega olete hetkel seotud? Valige kõik sobivad vastused.

- Hiina keele õpetamine
- Hiina keele õpetamisega seotud korralduslik töö
- Hiina keele õppematerjalide väljatöötamine
- Koolitaja
- Raamatu tõlkimine hiina keelest
- Muu: _____

19.1 Kui valisite eelmises küsimuses variandi 1-4, siis palun põhjendage oma hinnangut ja/või lisage täiendavad soovitused.

Teie vastus

20. Milliseid ettepanekuid ja täiendusi sooviksite teha seoses töölehtede ülesannete sisu ja ülesehitusega? Palun lisa nii peatüki kui ka ülesande number, mille kohta ettepanek kehtib.

Teie vastus

Täna!

Lisa 3. Väljavõtted andmeanalüüsist

Lisa 3.1. Väljavõte Likerti-skaalal kogutud hinnangutest

Tabel 3. Uurimisküsimus 1: Millise hinnangu annavad eksperdid õppematerjalis olevate harjutusülesannete kooskõlalisele õpiku sisuga, keelelisele korrektsusele ja jõukohasusele? (Küsimuse number ankeedis)

	Kooskõla- lisus õpikuga (12)	Eesti keele korrektsus (7)	Hiina keele korrektsus (8)	Tööjuhiste arusaada- vus (9)	Jõukohasus /raskusaste ptk sees (10)	Jõukohasus/ raskusaste ptk vahel (11)
Ekspert 1	5	5	5	5	5	5
Ekspert 2	5	5	4	4	5	5
Ekspert 3	5	5	4	5	5	4
Ekspert 4	5	5	5	5	5	5
Ekspert 5	5	5	4	5	5	5

Tabel 4. Uurimisküsimus 2: Mil määral soodustavad ekspertide hinnangul õppematerjalis olevad harjutusülesanded kirjamärkide meeldejätmist ja äratundmist? (Küsimuse number ankeedis)

	Kirjaoskuse arendamiseks sobivad(13)	Toetavad kirjamärkide meeldejätmist (14)	Aitavad märgata kirjutamise loogikat (15)	Seoste loomine sama võtemärgiga kirjamärkide vahel (16)
Ekspert 1	5	5	5	5
Ekspert 2	5	5	4	5
Ekspert 3	4	4	5	5
Ekspert 4	5	5	5	5
Ekspert 5	5	5	4	5

Tabel 5. Uurimisküsimus 3: Mil määral toetavad ekspertide hinnangul eestikeelsete tööjuhiste ning tõlkevastetega harjutusülesanded nende sooritust, sõnavara paremat omandamist ning ülesannete kergemat mõistetavust võrreldes ingliskeelsete õppematerjaliga? (Küsimuse number ankeedis)

	Kergemini mõistetavad võrreldes ingliskeelsete materjalidega (17)	Toetab sõnavara omandamist (18)	Parem ülesannete sooritamine (19)
Ekspert 1	5	5	5
Ekspert 2	4	5	5
Ekspert 3	4	5	4
Ekspert 4	5	5	5
Ekspert 5	5	5	5

Lisa 3.2. Väljavõte kvalitatiivse sisuanalüüsi koodidest ja kategooriatest

Eksperti number	Näide vastusest	Kood	Kategooria
Ekspert 2	Üks läbiv viga pealkirjas, (ilmselt kogemata tulnud trükiviga): iga töölehe pealkirjas on peatüki numbris sõna "õppetükk" hiina vaste vale 顆, peab olema 課.	trükiviga	keeleline korrektsus hiina keeles
Ekspert 3	1 ptk 星期 pinyin: 期 on 1. tooniga, mitte 2.	tooniviga	
Ekspert 3	7. ptk tööleht Pealkirjas SEITSMES ÕPPETÜKK: Aastaajad ja ilm 第七顆: 季节喝天气 (喝 asemele 和)	trükiviga	
Ekspert 3	3 ptk Harj. 11: 我也喜欢喝红茶和绿茶。和 on teise tooni sõna, mitte esimese.	tooniviga	
Ekspert 5	Esimene õppetükk, ülesanne 8 on sõna "xingqi" "qi" silbi toon valesti märgitud	tooniviga	
Ekspert 3	5 ptk kokkuvõte: kirjutada kui sagedasti midagi teen. Ettepanek: kirjutada, (lisatud koma) kui sagedasti midagi teen.	komaviga	keeleline korrektsus eesti keeles
Ekspert 2	5. peatüki 3. harjutuse ülesandes võiks olla täpsustavalt öeldud, et toonimärk kirjutada pinyin versioonile.	tööjuhiste selgus	
Ekspert 3	5. ptk tööleht. Harj. 4. juhend. Tõmba ring ümber kirjamärkidele, kus esineb sama võtmemärk kui kollases tulbas toodud sõnal. Ettepanek: 'sama võtmemärk NAGU kollases tulbas...'	viga lauseehituses	
Ekspert 2	peatüki 7. harjutuse selgitus on natuke segane. Võiks olla kohe lisatud, et sealt peab üks kujund välja tulema.	tööjuhiste selgus	

Eksperti number	Näide vastusest	Kood	Kategooria
Ekspert 2	Üks väike konkreetne koht. 5. petüki 10. harjutuse seitsmendas lauses on väljend 继续 jìxù, mida ma õpikust ei leia.	õpikust erinev sõnavara	kooskõla õpikuga
Ekspert 4	Tekkis vaid küsimuses seoses lihtsustatud märkide kasutamisega. Ise õpetan (ja oskan) vaid lihtsustatud märke, kuid kuna käesolevas õpikus on esikohal traditsioonilised märgid, tekkis küsimus, et kas õpetajad, kes antud õpikut kasutavad, eelistaksid ehk töölehti, kus esindatud oleks (ka) traditsioonilised märgid?	õpikust erinev esitusviis	
Ekspert 2	Natuke üldisem märkus, kirjamärkide komponentide ja kirjutamise loogikat aitaks paremini omandada, kui ka harjutustes kasutataks täiskujulisi märke. Aga saan aru, et tänapäeva praktilises kasutuses on lihtsustatud märgid õigustatud. See jääks siis õpetaja lisaseletuste ja tähelepanujuhtimise osaks, et viidataks ka algupärastele õigetele kirjakujuudele.	täiskujulised märgid, loogika äratundmine	kirjamärkide komponentide loogika
Ekspert 3	Läbi kirjutamine, ära tundmine aitab kindlasti kaasa. Lisaks soovitan veel rohkem radikaalideks lahti võtmist, radikaalide tähenduste selgitamist. See aitab õppijal mõista, et ta ei pea 8000 eraldi pilti meelde jätta, vaid need koosnevad korduma hakkavatest elementidest (mõnes mõttes nagu tähestik eesti keeles).	loogika äratundmine	
Ekspert 5	Viienda õppetüki 4. harjutus väga meeldib, see aitab kohe meelde jätta sarnasusi erinevates märkides, mis soodustab ka nende meeles püsimist.	loogika äratundmine	

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Malle Puksing,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Töölehed õpiku „Hiina keel“ juurde“, mille juhendaja on Mart Tšernjuk ja kaasjuhendaja Kirstel Ruutmets, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Malle Puksing

25.05.2020